

Spis treści

I Wprowadzenie

Wstęp.....	3
1.1.Struktura dokumentu.....	4
1.2.Przesłanki wynikające z dokumentów.....	5
1.3.Proces tworzenia Strategii.....	6
1.3.1.Cel tworzenia Strategii.....	6
1.3.2.Proces opracowania i wdrażania Strategii.....	7
1.3.3.Uczestnicy budowania Strategii.....	8
1.4.Charakterystyka gminy Ojrzeń.....	9
1.4.1.Informacje ogólne.....	9
1.4.2.Dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy Ojrzeń.....	12
1.4.3.Strategiczne kierunki rozwoju gminy Ojrzeń.....	14

II Diagnoza

2.1.Sfera społeczna.....	16
2.1.1.Demografia.....	16
2.1.2.Bezrobocie.....	19
2.1.3.Pomoc społeczna.....	25
2.1.4.Kultura.....	33
2.1.5.Oświata.....	35
2.1.6.Ochrona zdrowia.....	37
2.1.7.Mieszkalnictwo.....	38
2.1.8.Bezpieczeństwo publiczne.....	41
2.1.9.Ochrona przeciwpożarowa.....	43
2.2.Sfera gospodarcza.....	44
2.2.1.Podmioty gospodarcze.....	44
2.3.Sfera finansowa.....	47
2.3.1.Budżet.....	47
2.4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych w gminie Ojrzeń.....	49
2.5.Zasoby gminy pod względem infrastruktury społecznej.....	55
2.6.Bilans strategiczny gminy Ojrzeń w sferze społecznej.....	56
2.6.1.Analiza SWOT.....	56

III Plan strategiczny

3.1.Strategia rozwoju społecznego w gminie Ojrzeń.....	57
3.1.1.Wizja.....	57
3.1.2.Cele rozwoju społecznego.....	58
3.1.3.Zasady osiągania głównych celów strategicznych	61
3.1.4.Instytucjonalno-organizacyjne aspekty realizacji Strategii.....	62

3.1.5.Procedury uaktualniania Strategii.....	62
3.1.6. Ocena skuteczności realizacji Strategii.....	63
3.1.7.Wskaźniki efektywności stopnia realizacji Strategii.....	63
3.1.8.Finansowanie założeń Strategii.....	64
3.1.9.Harmonogram realizacji Strategii.....	65
3.1.10.Zarządzanie i komunikacja społeczna.....	66
3.1.10.1.Zarządzanie.....	66
3.1.10.2. Public relations.....	67
Motto realizacji Strategii	
Aneks	
Listy obecności uczestników warsztatów;	
Ankieta dotycząca diagnozy społecznej w gminie	

I. WPROWADZENIE

Wstęp

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, gdzie kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, której zadaniem jest udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i nie potrafią przezwyciężyć jej przy wykorzystaniu własnych możliwości. Własne możliwości oznaczają nie tylko osobiste umiejętności jednostki, ale także możliwości bliższej i dalszej rodziny, sąsiadów, czy znajomych.

W minionych latach pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno-społecznych polityka społeczna w Polsce ulegała przemianie – od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los, chociaż nie zawsze osiągnano w tym kierunku spodziewane efekty.

Należy jednak uznać, iż w rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami codziennego życia. A także szeroko rozumiana aktywność społeczna i integracja społeczna. I właśnie takie działania posłużą do realizacji celów strategicznych zapisanych w niniejszej Strategii.

Podstawą prawną do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń jest Ustawa z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004r. Nr 64, poz.593 z późn. zm.), w której art. 17, ust.1, pkt1 stanowi:

„Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”

Gmina Ojrzeń posiada już Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń na lata 2006 – 2015, która została przyjęta Uchwałą Nr XXXII/202/2006 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 28 czerwca 2006 roku.

W związku ze zmieniającymi się warunkami oraz oczekiwaniami społecznymi, a także możliwościami pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację założeń Strategii, Wójt Gminy Ojrzeń Zarządzeniem Nr 2/2008 z dnia 3 stycznia 2008 roku, powołał zespół do uaktualnienia założeń Strategii. Jednakże opracowanie uaktualnienia Strategii obejmowało tak duży zakres, że w gruncie rzeczy powstał zupełnie nowy dokument.

1.1. Struktura dokumentu

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to trwale wzory interwencji społecznej podejmowanej w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych) prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych.

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń do roku 2015 można podzielić na trzy główne części: wprowadzającą do tematu, diagnostyczną i planistyczną:

1. Część pierwsza Strategii zawiera wprowadzenie w tematykę związaną z tworzeniem Strategii: wstęp, akty prawne, cel oraz uczestników tworzenia strategii.
2. Druga część Strategii zawiera charakterystykę gminy Ojrzeń, diagnozę społeczną, identyfikację i inwentaryzację zasobów społecznych oraz analizę SWOT dotyczącą sfery społecznej. Szczegółowa diagnoza pozwoli na ogólną ocenę stanu istniejącego i wyznaczenie głównych kierunków rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Wyznaczone zostanie w ten sposób pole możliwości na obszarze, którego należy szukać rozwiązania problemów wcześniej zidentyfikowanych. W części diagnostycznej szczegółowej analizie poddano przede wszystkim: dane dotyczące gminy Ojrzeń pochodzące z Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Urzędu Gminy Ojrzeń oraz roczników statystycznych. W analizie problemów

społecznych gminy posłużono się także ankietą¹ do badania sytuacji społecznej w gminie Ojrzeń [ankieta w aneksie].

3. W części trzeciej zaprezentowano plan strategiczny zawierający wizję gminy Ojrzeń i jej stan docelowy w roku 2015. Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań, które posłużą do realizacji założeń Strategii. Część trzecią zamykają informacje na temat sposobu monitorowania i harmonogram wdrażania Strategii.

1.2. Przesłanki wynikające z dokumentów

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy(Dz. U. Nr 99, poz.1001z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz.1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2003, Nr 24, poz. 198).

Oprócz ww. aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej oraz budownictwa socjalnego.

W opracowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono także dokumenty o charakterze strategicznym i programowym.

Są to przede wszystkim:

- Narodowa Strategia Spójności 2007 – 2015,
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej do 2010 roku.
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2016, której integralną część stanowi Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Ciechanowskiego na lata 2007 – 2013.

---

¹ Ankieta dotyczy diagnozy sytuacji w gminie dla celów realizacji Programu Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich, którego gmina Ojrzeń, jako jedyna z terenu powiatu ciechanowskiego jest beneficjentem.

- Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007 – 2015,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2015,
- Program Wspierania Obszarów Wiejskich 2007 – 2015,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 – 2015,
- Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich – Program Integracji Społecznej 2008 – 2009,

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż niniejsza Strategia nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy Ojrzeń. Dlatego dokumenty o charakterze strategicznym dotyczące kraju, województwa czy powiatu posłużyły, jako dokumenty programowe, w które należy wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi, a nie powielać już istniejący stan formalno-prawny.

1.3. Proces tworzenia Strategii

1.3.1. Cel tworzenia Strategii

STRATEGIA – słowo przeniesione z terminologii wojskowej na grunt organizacji i zarządzania jest dziś symbolem dobrej organizacji i nowoczesności w działaniu różnego typu organizacji, instytucji, firm.

Można przyjąć, iż STRATEGIA to wybór uporządkowanych działań, umożliwiających skuteczną realizację przyjętych priorytetów i celów.

Strategia jest dokumentem, który powinien pełnić następujące funkcje:

- minimalizować niepewności;
- zapewniać obok realizacji celów doraźnych, cele długofalowe.

Strategia powinna być podstawą do:

- wyznaczania perspektywicznych kierunków.
- sprawnego dopasowywania się do zmieniających się warunków otoczenia,
- skutecznego i efektywnego zarządzania,
- optymalnego wykorzystania własnych środków finansowych,
- pozyskiwania środków finansowych na funkcjonowanie ze źródeł zewnętrznych.

Strategia winna więc:

- dokonać diagnozy, identyfikacji stanu istniejącego,
- określić zewnętrzne warunki, w których funkcjonuje,
- spoglądać w przyszłość.

Potrzeba opracowania Strategii, czyli długofalowego programu działania, w sferze polityki społecznej na terenie Gminy Ojrzeń wynika z kilku przesłanek. Najważniejszą z nich jest konieczność zaprogramowania skoordynowanych działań, które w określonej przestrzeni, czasie i sytuacji społeczno-politycznej, uwzględniając środki, jakimi dysponuje społeczność, instytucja, władza oraz możliwe do uruchomienia zasoby dadzą oczekiwane efekty.

Strategia nie jest tylko prognozą, lecz określoną propozycją. Określa podstawowe cele i kierunki rozwoju, lecz bez listy zadań szczegółowych, wskazuje podstawowe sposoby realizacji oraz proponuje sekwencję działań. Staje się przedmiotem uzgodnień między głównymi wykonawcami, aby mogła być konsekwentnie i skutecznie realizowana.

Najogólniej strategia to program rozwiązywania problemów społecznych, który:

- formułuje cele długofalowe i sposoby ich realizacji,
- ustala hierarchię tych celów,
- podporządkowuje działania doraźne celom długofalowym,
- jest stale aktualizowana i korygowana,
- ma charakter partnerski (społeczny).

Strategia powinna dać odpowiedź na pytanie, w jaki sposób – uwzględniając aktualne trendy rozwojowe, uwarunkowania historyczne i geograficzne oraz projekcje scenariuszy zdarzeń, które nie muszą, ale mogą nastąpić w przyszłości - optymalnie wykorzystać wszystkie istniejące zasoby materialne i ludzkie.

Głównym celem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ojrzeń do roku 2015” jest dążenie do szerokiej integracji społecznej poprzez rozwiązanie zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz poprzez stworzenie mieszkańcom gminy Ojrzeń warunków umożliwiających realizację ich aspiracji we wszystkich dziedzinach życia społecznego w ramach obowiązujących uregulowań prawnych.

Okres realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń został zaplanowany do 2015 i jest tożsamy ze Strategią Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007 – 2015.

1.3.2. Proces opracowania i wdrażania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń do roku 2015 jest skuteczną odpowiedzią na wyzwania, jakie stoją przed samorządem gminnym w zakresie polityki społecznej.

Główne cele Strategii są odzwierciedleniem założeń szeroko rozumianego rozwoju potencjału społecznego w tym rozwoju zasobów ludzkich.

Strategia jest wyzwaniem zawierającym propozycje przeobrażeń na wielu płaszczyznach społecznych. Nieuniknione stają się zmiany w sferze mentalności osób, do których kierowane są działania zawarte w Strategii, ale i osób związanych z jej realizacją. Istnieje również potrzeba zwiększenia dynamiki działań aktywnych podejmowanych przez władze gminy.

W procesie tworzenia Strategii zostanie zdefiniowana wizja gminy Ojrzeń, zostaną określone cele strategiczne oraz kierunki działań.

Realizacja wizji strategicznej odbywać się będzie w kierunkach najbardziej efektywnych rozwiązań przy zachowaniu otwartej i permanentnej koordynacji działań. Koordynacja będzie się odbywać zgodnie z metodologią zaprezentowaną poniżej.

1. Cele, jakie należy osiągnąć w obszarze polityki społecznej;
2. Innowacyjne przedsięwzięcia na rzecz realizacji wspomnianych celów;
3. Ocena prawidłowości działań i osiągnięć w odniesieniu do założonych celów;
4. Aktualizację i korektę działań ustalonych w Strategii z uwzględnieniem nowych przedsięwzięć;
5. Sposoby mierzenia postępu w realizacji przyjętych celów.

Wdrażanie Strategii będzie oparte na następujących zasadach:

- **Spójności** - oznaczająca zgodność z aktualnymi dokumentami krajowymi i unijnymi o charakterze strategicznym i programowym;
- **Subsydiarności** – realizacji zadań na najniższym poziomie poprzez dofinansowanie ich z budżetu samorządów, państwa i funduszy unijnych;
- **Partnerstwa** – czyli wspólnym podejmowaniu działań przez samorząd gminny, podmioty publiczne, organizacje pozarządowe i sektor prywatny;
- **Koncentracji** – co oznacza skupienie wszelkich wysiłków realizatorów na określonych w strategii celach rozwojowych;
- **Otwartości** – dającej możliwość aktualizacji zapisów Strategii.

1.3.3. Uczestnicy budowania Strategii

Przedmiotowy materiał został opracowany przez Cezarego S. Tybuchowskiego głównego specjalistę ds. funduszy UE, promocji oraz oświaty w Urzędzie Gminy Ojrzeń przy współpracy z Zespołem do opracowania Strategii oraz pracowników Urzędu Gminy Ojrzeń, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz środowiska lokalnego – przedstawicieli radnych, liderów lokalnych oraz organizacji i instytucji.

Opracowanie dokumentu poprzedziły spotkania w formie warsztatów strategicznych, w których uczestniczyli przedstawiciele ww. środowisk i grup społecznych oraz organizacji i instytucji z terenu Gminy Ojrzeń. Warsztaty zorganizowano były m.in. w celu zaprezentowania i wdrażania na terenie gminy założeń Programu Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich. Informacje uzyskane podczas warsztatów posłużyły do dokonania diagnozy sytuacji społecznej w gminie i wykorzystane przy opracowaniu niniejszej Strategii.

Pierwsze spotkanie informacyjne odbyło się w dniu 13 grudnia 2007 roku. Następnie odbyły się warsztaty w dniach: 19 marca, 16 kwietnia, 19 maja 2008 roku. We wszystkich spotkaniach uczestniczył także konsultant regionalny programu PPWOW – PIS pani Barbara Pędzich.

[lista uczestników w aneksie]

1.4. Charakterystyka gminy Ojrzeń

1.4.1. Informacje ogólne

Gmina Ojrzeń położona jest w południowej części powiatu ciechanowskiego, który usytuowany jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Od północy sąsiaduje z gminą Ciechanów, od wschodu z gminą Sońsk, od zachodu z gminą Glinojęck - należącymi również do powiatu ciechanowskiego, od południa z gminami Nowe Miasto i Sochocin – obie te gminy wchodzi już w skład powiatu płońskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 123 km². Przez tereny gminy przepływa rzeka Łydynia, wpadająca do rzeki Wkry w sąsiedniej gminie. Ukształtowanie powierzchni gminy powstało w wyniku oddziaływania lodowca i późniejszych zmian erozyjnych – teren jest równinny z obniżeniami w dolinie rzeki Łydyni.

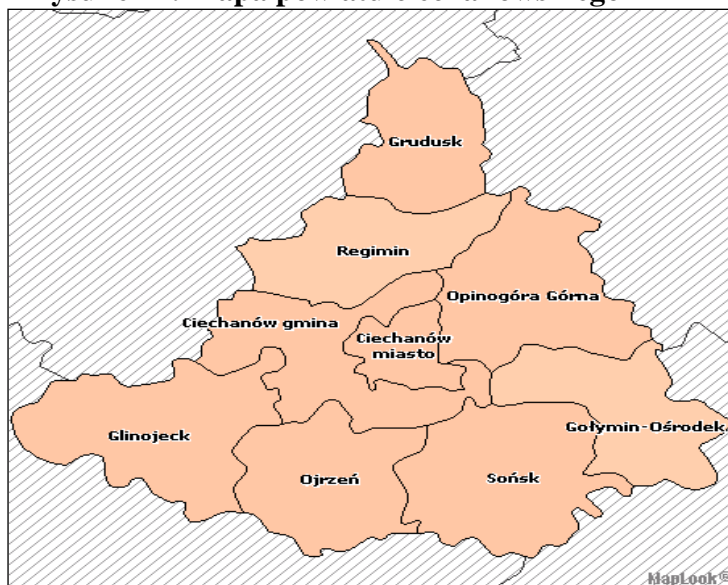
Gmina leży w zasięgu oddziaływania miasta Ciechanowa. Związane jest to z funkcją ośrodka administracyjnego i gospodarczego, jaką pełni to miasto na obszarze powiatu. Odległość ośrodka gminnego od wspomnianego wyżej miasta to ok. 14km.

W granicach gminy znajduje się 30 miejscowości, podzielonych na 27 jednostek pomocniczych – sołectw. Największe miejscowości to: siedziba władz gminy Ojrzeń oraz Kraszewo i Młock.

Gmina Ojrzeń leży w strefie klimatycznej umiarkowanej. Poziom lesistości wynosi ok. 16%. Gleby są zróżnicowane pod względem typów i przydatności rolniczej. Łącznie grunty orne stanowią niespełna 70% ogółu powierzchni gminy Ojrzeń. Z tego dobre i średnie jakościowo grunty orne zaliczane do III i IV klasy stanowią ok. 40% całości gruntów ornych.

Granice powiatu ciechanowskiego z uwzględnieniem położenia gminy Ojrzeń obrazuje poniższa mapa.

Rysunek 1. Mapa powiatu ciechanowskiego

Źródło: www.ciechanow.powiat.pl/mapy/powiat_150.gif

Liczba ludności zamieszkująca teren gminy oscyluje na poziomie 4500 osób. W gminie Ojrzeń notuje się dosyć wysokie bezrobocie, które od wielu lat utrzymuje się na porównywalnym poziomie ok. 20%.

Na terenie gminy Ojrzeń funkcjonuje jedna Gminna Biblioteka Publiczna oraz 5 szkół podstawowych i 2 gimnazja. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej obsługę zapewniają mieszczące się w Ojrzeniu: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SANALEX”, gabinet stomatologiczny oraz Apteka. W Ojrzeniu zlokalizowany jest także Posterunek Policji oraz 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Ojrzeniu i Kraszewie, które wpisane są do Krajowego Systemu Ratownictwa Drogowego oraz w Młocku i Luberadzu.

Gospodarka

W 2007 roku w gminie zarejestrowanych było 177 podmiotów gospodarczych oraz dwie spółdzielnie produkcyjne i jedna spółdzielnia mieszkaniowa. Przeważającym zajęciem ludności zamieszkującej gminę jest jednak rolnictwo – oparte i rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych. W sumie zarejestrowanych jest ponad 940 indywidualnych gospodarstw rolnych, które zajmują łącznie powierzchnię ok. 9 tys. hektarów. Na terenie gminy Ojrzeń funkcjonuje także jedno gospodarstwo agroturystyczne we wsi Żochy.

Infrastruktura drogowa

Odległość od linii kolejowej relacji Warszawa – Gdańsk – wynosi 14 km – magistrala ta przechodzi przez miasto Ciechanów. Od miasta Płońsk, a tym samym drogi krajowej numer 7 łączącej Warszawę z Gdańskiem, dzieli miejscowość gminną ok. 20km – tyleż samo, co od linii kolejowej relacji Nasielsk – Sierpc – Toruń. Zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy zapewnia droga krajowa, relacji Płońsk – Ciechanów, która stanowi oś komunikacyjną dla gminy, oraz droga krajowa, relacji Kutno – Płock – Ciechanów – Ostrów Mazowiecka. Komunikację z terenami sąsiednich gmin oraz główne powiązania wewnętrzne zapewnia i uzupełnia sieć dróg powiatowych i gminnych. W Ojrzeniu krzyżują się drogi powiatowe do miejscowości takich jak: Nasielsk, Pułtusk, Ościsłowo i Malużyn. Ojrzeń jest ważnym lokalnym węzłem drogowym, a rozchodzące się drogi, łączą go z wszystkimi okolicznymi powiatami.

Infrastruktura mieszkaniowa i komunalna

Na terenie gminy Ojrzeń przytłaczająca większość zasobów mieszkaniowych znajduje się w rękach prywatnych posiadaczy - 1214 mieszkań – ponad 97% zasobów. Przeważa zabudowa zagrodowa, powiązana z rolniczym charakterem gminy. Budownictwo jednorodzinne koncentruje się głównie w Ojrzeniu, Kraszewie i Młocku. W zasobach komunalnych znajduje się tylko 12 mieszkań, co stanowi zaledwie 1% wszystkich zasobów w gminie. Ponadto na terenie gminy działa jedna spółdzielnia mieszkaniowa, dysponująca jednak tylko dwoma blokami, o łącznej liczbie mieszkań – 20.

Sieć wodociągowa na koniec 2007 roku wynosiła niespełna 110km i pokrywała zapotrzebowanie ok. 99% mieszkańców gminy Ojrzeń. Brak jest natomiast oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją oraz wysypiska śmieci.

Telekomunikacja

Infrastrukturę telekomunikacyjną w gminie Ojrzeń zapewnia Telekomunikacja Polska S.A. oraz operatorzy telefonii komórkowej (Orange i Plus). Gmina dysponuje dostępem do Internetu szerokopasmowego.

Energetyka i gazownictwo

Gmina zelektryfikowana jest w 100%. Zapotrzebowanie na gaz zaspakajane jest poprzez gaz butlowy. Jednakże na terenie gminy znajduje się duża linia przesyłowa gazu ziemnego i planowana jest budowa stacji redukcyjno-pomiarowej, co w przyszłości ułatwi gazyfikację.

Banki

Na terenie gminy prowadzą działalność gospodarczą dwa banki: Bank Spółdzielczy z Gąsocina i Spółdzielcza Grupa Bankowa z Ciechanowa. Obydwa banki są bankami z grupy banków obsługujących sektor rolniczy. Placówka SGB z Ciechanowa prowadzi kompleksową obsługę mieszkańców, zapewniając rachunki osobiste, kredyty konsumpcyjne i lokaty.

1.4.2. Dziedzictwo historyczne i kulturowe gminy Ojrzeń

Informacje na temat najstarszych dziejów terenów wchodzących obecnie w skład gminy Ojrzeń, są ograniczone ze względu na brak kompleksowego przebadania archeologicznego – gruntowniej został przebadany jedynie północno-wschodni kraniec gminy. W wyniku tych badań, stwierdzono, że na terenie obecnej gminy Ojrzeń tworzyła się pierwsza kultura już 2600 -1800 p.n.e. Z późniejszego okresu a więc ok. 1300 lat p.n.e. pochodzi, znajdujący się w Kraszewie kurhan.

Przez teren gminy już w X wieku przebiegały ważne szlaki handlowe – szlak zachodni przez Niechodzin, Kownaty i Młock, dalej Raciąż do Wielkopolski i szlak południowy przez Luberadź, Sochocin, Płońsk, Wyszogród i Łęczycę na Śląsk.

Jednak pierwsze wzmianki o miejscowościach z tego terenu pojawiają się w XIII wieku: Luberadź – 1239r., XIV: Zielona – 1351r., Ojrzeń – 1390r., Gostomin – 1399r., XV: Obrąb – 1411r., Łebki Wielkie – 1413r., Kraszewo, Żochy, Skarżynek, Młock – 1420r., Janusy, Kałki – 1430r., Kownaty Borowe – 1436r., Przyrowa – 1440r., Lipówiec – 1446r., Grabówiec – 1452r., Brodziecin – 1465r., Wola Wodzyńska – 1485r. i Luberadzyk – 1474r.

W XV wieku została również ukształtowana sieć parafii obejmujących obecne tereny gminy Ojrzeń. Miejscowości leżące w obrębie gminy przynależą do następujących parafii: Kraszewo (gmina Ojrzeń), Malużyn (gmina Glińnojeck), Sochocin (gmina Sochocin), Łopacin (gmina Sońsk) i Ciechanów (gmina Ciechanów).

Gmina Ojrzeń, jako jednostka administracyjna powstała na przełomie lat 1825 – 1826. Tereny gminy były świadkiem wielu walk i doznały w trakcie nich wielu zniszczeń m.in. w czasie wojen szwedzkich, podczas kampanii napoleońskiej, powstania listopadowego, którego orędownikiem na tych terenach był hrabia Brunon Kiciński. Także podczas I wojny światowej, oraz wojny polsko-radzieckiej w 1920r. w miejscowościach: Ojrzeń, Bronisławie, Kałki, Młock, Kraszewo trwały zacięte walki Bitwy Warszawskiej.

W końcu XIX wieku do gminy zawitali pierwsi osadnicy niemieccy. Osiedliło się ok. 200 rodzin w miejscowościach: Rzeszoto, Trzpioły, Grabówiec, Obrąb, Przyroda, Wola Wodzyńska, Kicin. Założyli własne szkoły,

zборы, cmentarze. Opuścili teren gminy w 1947 roku. W czasie II wojny światowej swoimi działaniami niechlubnie wpisali się w historię gminy.

W kampanii wrześniowej brało udział około 40 mieszkańców gminy. Podczas okupacji prowadzona była działalność konspiracyjna. Działały tutaj Związek Walki Zbrojnej, AK, Bataliony Chłopskie. Prowadzono również tajne nauczanie. Pomimo to nie uniknięto spustoszeń w dziedzinie oświaty i kultury.

Zabytki i pomniki przyrody

Z dawnego okresu w gminie Ojrzeń zachowało się sporo obiektów zabytkowych, z których tylko nieliczne wpisane są do rejestru zabytków. Są one stopniowo wypierane przez nowopowstającą zabudowę, lub też niszczone przez nieużytkowanie.

Jednym z najcenniejszych zabytków jest kościół parafialny w Kraszewie pod wezwaniem Świętej Trójcy i Świętego Zygmunta – drewniany z XVII w. wraz z dzwonnica także drewnianą również pochodząca z XVII w.

Trzy parki będące pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Podworski w Młocku z XIX wieku,
- Podworski w Żochach również z XIX wieku,
- Pałacowy w Luberadzu z przełomu XVIII i XIX wieku,
- oraz park podworski w Ojrzeniu z XIX wieku, który poprzez swoją degradację utracił status zabytku.

Parki te stanowią zabytki krajobrazowe. Są to zespoły cennej, wielogatunkowej roślinności drzewiastej. Wymagają stałej bezwzględnej ochrony konserwatorskiej oraz rewaloryzacji, ze względu na proces starzenia się drzewostanów oraz niszczyielską działalność człowieka. Elementami, które wzbogacają obszary chronione na terenie gminy są pomniki przyrody żywej – pojedyncze drzewa, grupy drzew i aleje.

Obszar chronionego krajobrazu

Na terenie gminy znajdują się obszary należące do obszarów chronionego krajobrazu. Podstawowym celem ich utworzenia jest ochrona wyróżniających się krajobrazowo ekosystemów.

Nadwkrzański obszar chronionego krajobrazu na terenie gminy Ojrzeń zajmuje 31,8%, ogólnej powierzchni gminy. Jest rozlokowany w zachodniej i południowej części gminy. W jego obrębie, konieczne jest utrzymanie i kształtowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, aktywnie obejmujących biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, któ-

re mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w środowisku przyrodniczym.

1.4.3. Strategiczne kierunki rozwoju gminy Ojrzeń

Gmina Ojrzeń dysponuje Strategią Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007-2015, która została przyjęta Uchwałą Nr XIII/59/2007 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 2 października 2007r.

W Strategii określono wizję gminy, cel nadrzędny oraz cele strategiczne - główne kierunki rozwoju.

Głównym celem rozwoju gminy Ojrzeń, jest:

Trwały, bezpieczny dla środowiska i przyrody rozwój pozwalający dorównać europejskim standardom życia i produkcji rolnej, przy pełnym wykorzystaniu zasobów ludzkich, kapitałowych oraz walorów położenia gminy, akceptowany i współtworzony przez lokalne społeczeństwo oraz zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu życia poprzez wpływ na rozwój przedsiębiorczości, przeciwdziałanie bezrobociu, tworzenie przyjaznych warunków zamieszkania, ochronę zdrowia i bezpieczeństwa oraz zwiększenie dostępu do kultury i sportu.

Konsekwencją tak zdefiniowanego celu głównego dla realizacji wizji rozwoju gminy Ojrzeń, jest wyznaczenie kierunków tego rozwoju – celów strategicznych, a które będą realizowane poprzez cele pośrednie.

Cele strategiczne - główne kierunki rozwoju:

1. Rozwój obszarów wiejskich i ochrony środowiska.
2. Budowa społeczeństwa obywatelskiego.

Cele pośrednie służące realizacji głównych kierunków rozwoju

Cel 1. Poprawa warunków do rozwoju rolnictwa i działalności gospodarczej

Kierunki działań:

- 1.1. Tworzenie lepszych warunków dla rozwoju rolnictwa w tym rolnictwa ekologicznego.
- 1.2. Promocja przedsiębiorczości poprzez wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz tworzenie grup producenckich i spółdzielczych.
- 1.3. Zwiększenie ilości terenów pod inwestycje i zabudowę.
- 1.4. Tworzenie nowych miejsc pracy.

Cel 2. Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej oraz ochronę środowiska

Kierunki działań:

- 2.1. Poprawa bezpieczeństwa ciągów komunikacyjnych.
- 2.2. Rozbudowa infrastruktury komunalnej.
- 2.3. Rozbudowa infrastruktury mieszkaniowej.
- 2.4. Rozbudowa bazy sportowej i rekreacyjnej.
- 2.5. Rozbudowa bazy turystycznej i agroturystycznej.
- 2.6. Poprawa stanu środowiska naturalnego.
- 2.7. Zwiększenie lesistości poprzez adaptację gruntów o niskiej bonitacji.

Cel 3. Rozwój kapitału społecznego

Kierunki działań:

- 3.1. Podnoszenie jakości usług związanych z ochroną zdrowia, oświatą, kulturą i sportem.
- 3.2. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego.
- 3.3. Rozwój edukacji poprzez szkolenia.
- 3.4. Aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 3.5. Podnoszenie standardów zamieszkiwania.
- 3.6. Rozwój bazy teleinformatycznej.

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007 – 2015 są spójne z zapisami Strategii Rozwoju Powiatu Ciechanowskiego do roku 2020 oraz Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020.

II. DIAGNOZA

2.1.Sfera społeczna

2.1.1. Demografia

Według danych Urzędu Statystycznego, na koniec 2006r. gminę Ojrzeń zamieszkiwało 4425 osób. Stosunek mieszkańców gminy Ojrzeń do mieszkańców Polski, województwa mazowieckiego oraz powiatu ciechanowskiego obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1. Ludność gminy Ojrzeń na koniec 2006 roku w stosunku do kraju, województwa i powiatu.

Obszar	Pow. w tys. km ²	Ludność				
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Na km ²	Kobiety na 100 mężczyzn
Polska	312683	38.125.479	18.426.775	19.698.704	122	107
Woj. Maz.	35557	5.164.008	2.472.893	2.691.115	145	109
Pow. Ciech.	1060	91.279	44.751	46.528	86	104
Gmina Ojrzeń	123	4.425	2.257	2.168	36	96

Źródło: GUS Warszawa: www.stat.gov.pl. Urząd Gminy Ojrzeń.

Z powyższego zestawienia wynika, iż ludność gminy Ojrzeń stanowi około 0,01% ogółu ludności Polski, 0,09% ludności województwa mazowieckiego i 4,8% ludności powiatu ciechanowskiego. Gmina ma również znacznie niższe niż w porównywalnych obszarach zaludnienie na 1 km². Taka sytuacja zapewne wynika z rolniczego charakteru gminy. Niższy też jest odsetek kobiet w stosunku do liczby mężczyzn – gmina ma 4% przewagę mieszkańców płci męskiej.

Tabela 2. Liczba mieszkańców (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny) w 2006r.

Obszar	Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Woj. Mazowieckie	5.164.612	1.008.394	3.284.946	871.272	57,5
Powiat Ciechanowski	9.1050	20.306	57.590	13.154	58,0
Gmina Ojrzeń	4.385	1.072	2.627	686	66,9

Źródło: GUS Warszawa: www.stat.gov.pl.

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż wskaźnik obciążenia demograficznego ludności w gminie jest wysoki i wynosi niespełna 67%. Oznacza to, że na każde, 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 67 osób w wieku nieprodukcyjnym i wskaźnik ten jest gorszy niż prezentowany w województwie mazowieckim i powiecie ciechanowskim. Gmina Ojrzeń charakteryzuje się nieznacznie korzystniejszą strukturą dotyczącą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu do struktury występującej w województwie mazowieckim i powiecie ciechanowskim, w strukturze osób w wieku poprodukcyjnym, gmina notuje niższy wskaźnik niż w województwie, ale wyższy niż w powiecie. Najniższy wskaźnik gmina notuje w strukturze osób w wieku produkcyjnym.

Do głównych czynników kształtujących liczbę ludności należą przyrost naturalny i migracje. Dane te obrazują tabele nr 3 i 4.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Ojrzeń na 1000 ludności w 2006 r.

Obszar	Urodzenia żywe	Zgony	Saldo
Woj. Maz.	9,8	10,1	-0,3
Pow. Ciech.	9,4	10,1	-0,7
Gmina Ojrzeń	11,3	11,9	-0,6

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego, Urząd Statystyczny w Warszawie 2006.

W roku 2006 przyrost naturalny w gminie Ojrzeń wyniósł -0,6 według wskaźnika na 1000 ludności, co jest wartością wyższą niż wskaźnik dla powiatu -0,7 ale niższą od województwa mazowieckiego -0,3.

Tabela 4. Migracja ludności gminy Ojrzeń w 2006 roku w porównaniu do województwa mazowieckiego (dane dla województwa za 2005 r.)

Obszar	Napływ	Odływ	Saldo migracji w liczbach bezwzględnych	Liczba ludności
Woj. Mazowieckie	70901	63633	+7268	5164008
Gmina Ojrzeń	39	60	-21	4425

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego, Urząd Statystyczny Warszawie 2006. Urząd Gminy Ojrzeń.

Jak wynika z powyższych danych saldo migracji w 2006 r. w gminie Ojrzeń było ujemne, a wskaźnik migracji na tle województwa mazowieckiego wypada bardzo niekorzystnie.

Z danych statystycznych wynika, że liczba mieszkańców gminy Ojrzeń w ciągu ostatnich lat wykazuje dość słabą dynamikę wzrostu. Od 1997 do 2007 roku, czyli 10 lat łączna liczba mieszkańców gminy Ojrzeń wahała się w granicach 4,5 tys. osób z minimalnymi wahaniami w górę lub w dół. Z tym, iż wahania wzrostu lub spadku liczby mieszkańców nie przekraczały w badanym okresie kilku procent. Podkreślić należy, iż za kilka lat w wyniku wyżu demograficznego nastąpi nieznaczny wzrost ludności gminy Ojrzeń. Jednocześnie daje się zauważyć, iż saldo migracji w gminie Ojrzeń ma tendencje wzrostu w kierunku ujemnym. Dla rozwoju gminy jest to zjawisko bardzo niekorzystne i niepokojące, ponieważ jak na razie nie udaje się powstrzymać procesu odpływu ludności z gminy Ojrzeń.

Na podstawie ogólnych tendencji demograficznych skonstruowano prognozę demograficzną dla gminy Ojrzeń. Przyjęto, iż ogólną liczbę ludności w ciągu najbliższych lat kształtować będzie w większym stopniu przyrost naturalny w mniejszym, migracja. W celu dokonania ogólnej prognozy, przyjęto następujące główne założenia:

- ❖ Przełamanie negatywnego trendu przyrostu naturalnego poprzez wzrost liczby urodzeń żywych, co wynika z wchodzenia w okres dzieciństwa osób z poprzedniego wyżu demograficznego. Tendencja zwiększania się przyrostu naturalnego osiągnie swoje ekstremum około roku 2010, po czym nastąpi zmiana trendu.
- ❖ Założono nieznacznie zmieniający się ujemny trend salda migracji.

W efekcie skonstruowano prognozę demograficzną dla gminy Ojrzeń na lata 2010 - 2015, prezentowaną w poniższej tabeli.

Tabela 5. Prognoza demograficzna dla gminy Ojrzeń na lata 2010 – 2015.

Rok	Ludność w dniu 1 stycznia	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Migracje	Przyrost rzeczywisty	Ludność w dniu 31 grudnia
2010	4620	80	45	35	3	38	4658
2015	4759	42	52	-10	7	-3	4756

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Jak wynika z powyższej tabeli, gmina Ojrzeń w ciągu najbliższych 8 lat odnotuje ok. 3% wzrost liczby mieszkańców.

2.1.2. Bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ciechanowie na koniec 2007 roku zarejestrowanych było 304 osoby bezrobotne z terenu gminy Ojrzeń i jest to liczba niższa niż w porównywalnych latach 2005 i 2006. Sytuacja taka ma zapewne podłoże w przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w wyniku tego nastąpiła poprawa koniunktury gospodarczej, a co się z tym wiąże i poprawa na rynku pracy. Ważnym czynnikiem widocznego spadku bezrobocia zarówno w kraju jak i w strukturach lokalnych czy regionalnych było otwarcie rynków pracy dla obywateli polskich w krajach unijnych.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych i stopa bezrobocia na terenie gminy Ojrzeń w porównaniu do powiatu ciechanowskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2005 – 2007.

Lp.	Lata	Liczba bezrobotnych		Stopa bezrobocia (%)		
		Gmina Ojrzeń	Powiat Ciechanowski	Powiat Ciechanowski	Województwo Mazowieckie	Kraj
		Ogółem	Ogółem			
1	2005	486	7902	21,3	13,8	17,6
2	2006	372	6402	18,1	11,8	14,8
3	2007	304	5288	15,2	9,2	11,4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

W powyższej tabeli nie uwzględniono stopy bezrobocia dla gminy Ojrzeń, gdyż uprawnionym organem do obliczania stopy bezrobocia jest jedynie GUS, ponieważ GUS nie oblicza stopy bezrobocia dla gmin, a jedynie dla powiatów, województw i kraju, PUP w Ciechanowie nie zawarł tych danych. Jednak z nieoficjalnych szacunkowych wyliczeń własnych wynika, iż stopa bezrobocia w gminie Ojrzeń utrzymuje się na wysokim ponad 20% poziomie. Zatem już na wstępie, można sformułować tezę, iż bezrobocie jest w gminie problemem naczelnym, wymagającym permanentnych rozwiązań i działań.

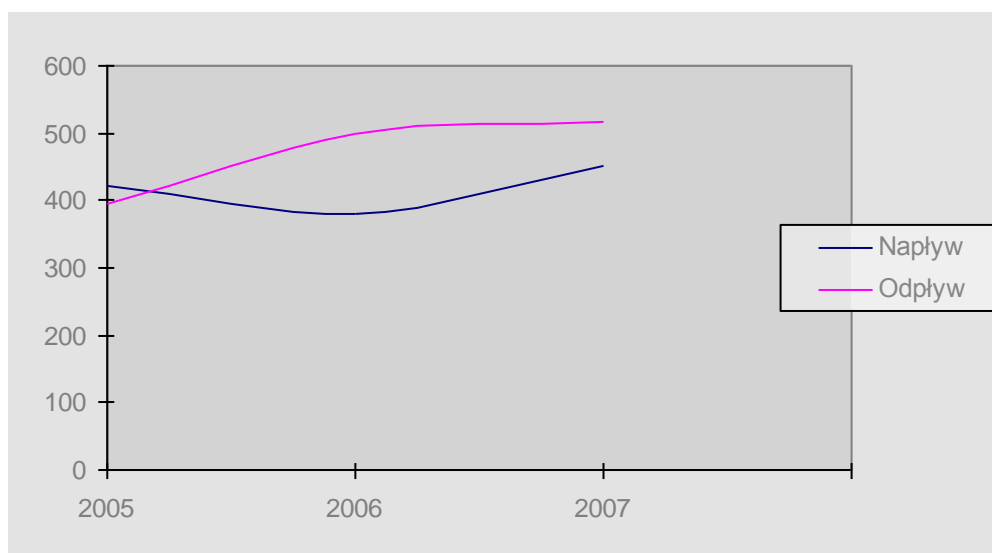
Tabela 7. Napływ i odpływ z bezrobocia na terenie gminy Ojrzeń w latach 2005 – 2007.

Lata	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych
2005	421	394
2006	380	499
2007	452	516

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

Z powyższej tabeli wynika, że w poszczególnych latach w ruchu bezrobotnych następuje znacząca poprawa w bilansie osób wyrejestrowanych w stosunku do osób zarejestrowanych. Wysoki wskaźnik zanotowano w roku 2006 wtedy wyrejestrowanych osób było aż o 119 więcej niż zarejestrowanych osób. W 2007 różnica ta była, prawie o połowę mniejsza.

Wykres 1. Ruch osób bezrobotnych w gminie Ojrzeń w latach 2005 – 2007

Źródło: Dane Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

Na powyższym wykresie widoczne są trendy napływu i odpływu z bezrobocia, osób bezrobotnych z terenu gminy Ojrzeń z wyraźnym zarysowaniem tendencji pozytywnej w 2006 roku, gdzie zanotowano znaczącą różnicę

w ilości osób zarejestrowanych i wyrejestrowanych z ewidencji osób bezrobotnych.

Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych według grup wiekowych z terenu gminy Ojrzeń w latach 2005 – 2007.

Grupa wiekowa	Liczba bezrobotnych		
	2005r.	2006r.	2007r.
18-24	139	97	92
25-34	122	107	81
35-44	105	70	46
45-54	103	80	69
55-59	15	16	12
60-64 lata	2	2	4
Ogółem	486	372	304

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

Niekorzystnie kształtuje się struktura wiekowa bezrobotnych w gminie Ojrzeń. Zdecydowanie dominującą grupą są osoby w wieku produkcyjnym – mobilnym. Jednak struktura wiekowa ulega w ciągu ostatnich trzech lat systematycznym zmianom na lepsze. Zmniejsza się udział bezrobotnych prawie we wszystkich kategoriach. Tendencja taka ma związek z ogólną poprawą sytuacji na rynku pracy w Polsce, co niewątpliwie przekłada się na stan i strukturę osób bezrobotnych w gminie Ojrzeń oraz większą niż dotychczas chęcią do zmian głównie pracy poza miejscem zamieszkania przez osoby młode. Niezmiennie najniższy udział ma jedynie grupa wiekowa 60-64 lata.

Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych według wykształcenia z terenu gminy Ojrzeń.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych		
	2005r.	2006r.	2007r.
Wyższe	10	9	8
Policealne i średnie zaw.	58	48	37
Średnie ogół.	28	30	35
Zasadnicze zaw.	194	139	102
Gimnazjalne i poniżej	196	146	122
Ogółem	486	372	304

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

W gminie Ojrzeń jest stosunkowo wysoki odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym. Różnica w tym zakresie w stosunku do pozostałych kategorii wykształcenia jest bardzo wysoka. Przyczyną takiego stanu może być wiejski charakter gminy. Wiele osób po zakończeniu szkoły z braku środków finansowych lub innych zdarzeń losowych nie podejmowała dalszej nauki, zasilając tym samym, szeregi osób bezrobotnych – jednocześnie podejmując niezarejestrowaną pracę w rodzinnych gospodarstwach rolnych.

Struktura wykształcenia osób bezrobotnych z terenu gminy Ojrzeń w omawianych latach 2005-2007 nie ulegała znaczącym zmianom. Blisko 80% osób bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej oraz zasadnicze zawodowe. Pozostałe 18% przypada na osoby bezrobotne z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz średnim policealnym i zawodowym. Jedynie około 2% legitymuje się wykształceniem wyższym. Ta tendencja wydaje się na razie stałą i o ile zajdą w najbliższym czasie zmiany to będą to zmiany ułamkowe procenta.

Dodatkowo dokonano także analizy osób bezrobotnych do 25 roku życia w tym absolwentów różnego rodzaju szkół w ostatnich trzech prezentowanych latach. Grupą dominującą w tej kategorii są osoby z wykształceniem zawodowym. Następnie z gimnazjalnym i poniżej oraz ze średnim i wyższym. Odwrócona tendencja wykształcenia wśród młodzieży w stosunku do ogólnie liczby osób bezrobotnych wynika z tego, że dziś już coraz mniej osób kończy edukację na poziomie gimnazjum. Standardem staje się przynajmniej wy-

kształcenie zawodowe lub średnie, chociaż na terenach wiejskich te pierwsze dominuje. Tendencję tę należy uznać za pozytywną. Świadczy ona o ogólnym trendzie powiązania poziomu wyedukowania z możliwością znalezienia pracy. Negatywnym natomiast zjawiskiem dla gminy Ojrzeń jest fakt, iż osoby lepiej wykształcone znajdują pracę poza granicami gminy, w większych miastach. W związku z tym następuje niekorzystna migracja, młodych wykształconych ludzi.

Strukturę wykształceniową osób bezrobotnych do 25 roku życia z terenu gminy Ojrzeń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych do 25 roku życia z terenu gminy Ojrzeń.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych		
	2005r.	2006r.	2007r.
Wyższe	4	2	3
Policealne i średnie zaw.	23	14	16
Średnie ogół.	18	17	26
Zasadnicze zaw.	53	36	26
Gimnazjalne i poniżej	43	28	21
Ogółem	141	97	92

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

Wśród osób bezrobotnych do 25 roku życia procentowy podział na kategorie kształtuje się niemal identycznie jak struktura wykształcenia wśród ogólnej liczby osób bezrobotnych. W prezentowanych latach dominuje wykształcenie zawodowe i gimnazjalne. Tendencja spadkowa wśród kategorii wynika jedynie z niższej ogólnej liczby osób zarejestrowanych i ogólnego spadku bezrobocia. Łagodzenie skutków bezrobocia należy do jednych z ważniejszych działań gminy Ojrzeń. Poprzez współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Ciechanowie w celu aktywizacji osób bezrobotnych stosuje się tak zwane aktywne formy.

Liczbę osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu w ostatnich latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 11. Wykorzystanie aktywnych form na terenie gminy Ojrzeń.

Działanie	2005r.	2006r.	2007r.
Roboty publiczne	5	0	24
Prace interwencyjne	63	61	27
Prace społecznie użyteczne	-	16	7
Staże	25	32	46
Przygotowanie zawodowe	21	30	30
Szkolenia	9	21	20
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	0	7	12
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	0	2	3
Ogółem	123	169	169

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

Spośród danych zawartych w powyższej tabeli na szczególną uwagę zasługują informacje na temat pożyczek z Funduszu Pracy. Brak jest praktycznie korzystania z pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej i na utworzenie nowych miejsc pracy. Wprawdzie w 2006 roku zanotowano znaczący wzrost procentowy skorzystania z tych form w celu aktywizacji osób bezrobotnych, jednak w liczbach bezwzględnych wygląda to mizernie. Przyczynę takiego stanu, można upatrywać w zbyt małej aktywności lokalnych podmiotów gospodarczych, lub w niewystarczającej akcji informacyjnej na temat możliwości stosowania tego typu narzędzi. Wydaje się jednak, iż ten rodzaj działań aktywizacyjnych powinien podlegać dalszemu systematycznemu rozwojowi. Doświadczenia ogólnokrajowe pokazują, iż jest to najefektywniejsza forma aktywizacji osób bezrobotnych. Warto też zwrócić uwagę, iż w ostatnim okresie znacząco zostały zdynamizowane działania gminy Ojrzeń przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Ciechanowie w celu aktywizacji osób bezrobotnych w innych formach. W roku 2006 i 2007 w pracach interwencyjnych, pracach społecznie użytecznych, stażach oraz w formie szkoleń zawodowych zaktywizowano znacznie więcej osób niż w roku 2005. Wzrost ten stanowi ponad 37%.

Zatrudnianie osób bezrobotnych odbywa się również poprzez tworzenie nowych miejsc pracy przez lokalnych przedsiębiorstw. W tej formie aktywizacji w latach 2006 zanotowano tendencję zwykłą w stosunku do roku 2005. Natomiast znaczny spadek nastąpił w 2007 roku, co może świadczyć, iż przedsiębiorcy ograniczyli korzystanie z form dofinansowania proponowany przez urząd pracy.

Na uwagę zasługuje również fakt, iż wszystkie oferty złożone przez pracodawców z gminy Ojrzeń do PUP w Ciechanowie zostały zrealizowane w

100%. Oczywiście prezentowane w poniższej tabeli oferty pracy i stopień ich realizacji nie mają znaczącego wpływu na zmniejszenie bezrobocia w gminie Ojrzeń, ale stanowią niebagatelny wkład w ogólną aktywizację lokalnego rynku pracy.

Tabela 12. Liczba ofert pracy zakładów z terenu gminy Ojrzeń oraz stopień ich realizacji

Oferty pracy	2005r.	2006r.	2007r.
Wpłynęło	105	125	52
Zrealizowano	105	125	52

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie.

Reasumując powyższe dane należy stwierdzić, iż sytuacja na rynku pracy w gminie Ojrzeń jest znacznie gorsza od przeciętnej zarówno regionalnej, jak i ogólnokrajowej. Liczba osób bezrobotnych utrzymuje się w ciągu ostatnich lat na porównywalnym poziomie jednak w ostatnim okresie z tendencją zniżkową. Widoczne są w gminie Ojrzeń jednak zmiany struktury osób bezrobotnych w grupach wiekowych, maleje udział bezrobotnych najmłodszych, jednakże przy niewielkim spadku ich liczby. Bardzo wysoki jest natomiast udział bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz zawodowym.

2.1.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej państwa, mającym na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać. Zadania wynikające z pomocy społecznej nakierunkowane są przede wszystkim na wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W gminie Ojrzeń funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który prowadzi, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, działania mające na celu zabezpieczenie bytu socjalnego osobom najbardziej potrzebującym.

Jego działalność koncentruje się głównie na:

- ❖ Rozeznaniu sytuacji socjalno-bytowej osób i rodzin wymagających pomocy.
- ❖ Analizie i ocenie sytuacji życiowej osób bezrobotnych.
- ❖ Określeniu potrzeb i ustaleniu planu zaspokajania występujących potrzeb w poszczególnych środowiskach.
- ❖ Przyznawaniu i wypłacaniu określonych świadczeń.
- ❖ Współpracy i koordynacji działań organizacji społecznych w zakresie zaspokajania potrzeb występujących w środowisku.
- ❖ Udzielaniu pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa.

W ramach zadań ustawowych nałożonych na samorządy wynikających z pomocy społecznej należy wyróżnić zadania:

1. Zadania własne gminy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz w naturze;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- podejmowanie innych działań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizowanie programów osłonowych.

1. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

- realizowanie zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwoju specjalistycznego wsparcia.

Finansowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ojrzeniu zapewniają środki pochodzące z budżetu gminy i państwa.

Na terenie gminy brak jest stowarzyszeń czy fundacji wspierających działania o charakterze społecznym. Współpraca w tej dziedzinie prowadzona jest z organizacjami i instytucjami o statusie centralnym jak: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, czy powiatowym jak: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie, Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie, Polski Czerwony Krzyż Oddział w Ciechanowie, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Ciechanowie, Caritas Polska.

Pomoc społeczna udzielana jest w formie świadczeń niepieniężnych i w formie świadczeń pieniężnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób wymagających pomocy, w tym też przyznawane są dodatki mieszkaniowe.

Tabela 13. Środki finansowe na pomoc społeczną w gminie Ojrzeń w latach 2005 – 2007.

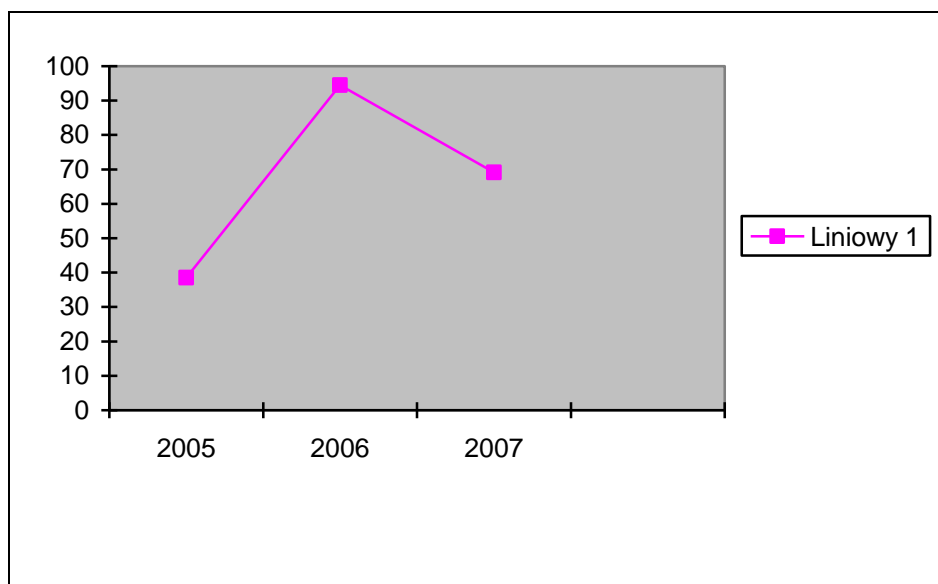
Rok	Środki finansowe na pomoc społeczną		
	Ogółem	Zadania wł.	Zadania zlec.
2005	172.983	149.403	23.580
2006	425.349	137.922	287.427
2007	306.131	76.431	153.269

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Z danych zawartych w powyższej tabeli, można zauważyć, że środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną w omawianych latach kształtują się na podobnym poziomie. Wyjątkiem jest tu rok 2006, w którym wystąpiły klęski żywiołowe. W związku z tym wypłaty osobom poszkodowanym spowodowały zwiększenie wydatków w budżecie gminy. Jednakże wydatki gmi-

ny na zadania własne utrzymały się na dotychczasowym poziomie, a zwiększyła się jedynie kwota przyznawana gminie na zadania zlecone. Tendencja taka nie ma charakteru ciągłego, a jedynie jednorazowy – losowy. Pomimo, iż oczekiwania mieszkańców gminy Ojrzeń związane z pomocą społeczną są dużo większe, to jednak wydatki na pomoc społeczną systematycznie maleją w przeliczeniu na jednego mieszkańca i trudno będzie zwiększyć je w najbliższych latach. Środki z pomocy społecznej w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy Ojrzeń obrazuje poniższy wykres.

Wykres 2. Środki finansowe z pomocy społecznej na jednego mieszkańca gminy Ojrzeń w latach 2005 – 2007

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

W roku 2005 kwota środków przeznaczanych na pomoc społeczną nie przekroczyła 40 zł na jednego mieszkańca gminy Ojrzeń. W 2006 roku kwota ta wyniosła blisko 95 złotych na jednego mieszkańca, ale była spowodowana klęską żywiołową, o której wspomniano już wcześniej. W 2007 roku kwota ta wynosiła 69 zł.

Beneficjentów świadczeń z pomocy społecznej obrazuje poniższa tabela.

Tabela 14. Beneficjenci korzystający z pomocy społecznej w gminie Ojrzeń w latach 2005 – 2007.

Odbiorcy pomocy społecznej w poszczególnych latach	2005	2006	2007
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	317	355	389
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	989	1.112	1.093
% liczby osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do wszystkich mieszkańców	21,7%	24,6%	24,7%

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2006-2007 ma wyraźnie tendencję wzrostową w porównaniu do roku 2005. Do najczęstszych przyczyn ubiegania się o środki finansowe z pomocy społecznej należą: długotrwała choroba, ubóstwo, bezradność, wielodzietność oraz bezrobocie.

W ramach zadań finansowanych ze środków przeznaczonych na pomoc społeczną ważną społecznie rolę odgrywa dożywianie dzieci w szkołach. Z tej formy pomocy w latach 2004 – 2006 skorzystało łącznie ponad 800 dzieci.

Środki finansowe oraz liczbę dzieci, które skorzystały z pomocy społecznej w formie posiłków w szkole przedstawia poniższa tabela.

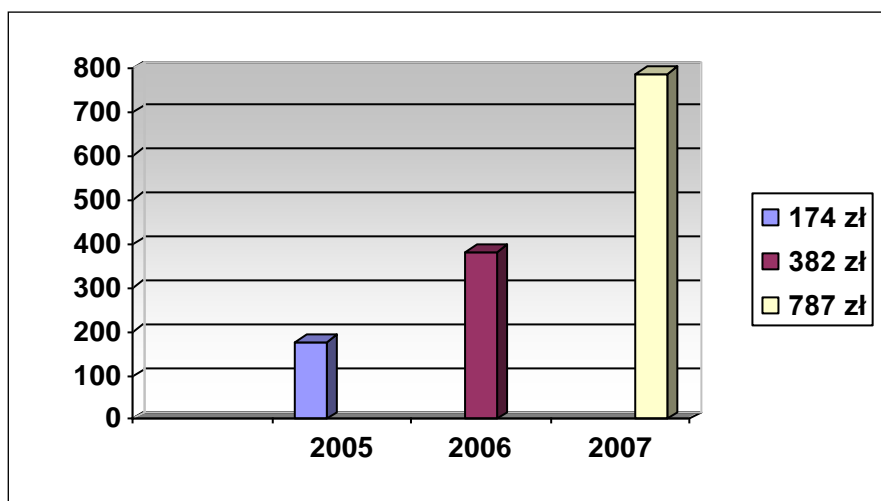
Tabela 15. Liczba dzieci oraz kwota przeznaczona na posiłki w szkole w latach 2005 – 2007.

Rok	Kwota	Liczba dzieci
2005	116.892	283
2006	108.306	294
2007	82.542	291

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych systematycznie liczba dożywianych dzieci utrzymuje się na porównywalnym poziomie przy podobnej wielkości środków finansowych przeznaczanych na tę formę pomocy społecznej.

Wykres 3. Wydatki ze środków pomocy społecznej na jednego beneficjenta w latach 2005 – 2007.

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

W kontekście przedstawionych informacji wynika, że wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy systematycznie się zmniejszają jednak i tak stanowią poważne obciążenie. Najbardziej negatywnym zjawiskiem jest fakt wzrostu rodzin korzystających z pomocy społecznej przy jednoczesnym utrzymaniu się poziomu w liczbie osób, co świadczy o tym, iż osoby korzystające z pomocy zakładają swoje rodziny. Problem stanowi również niski poziom wykształcenia i kwalifikacji osób najczęściej korzystających z opieki społecznej.

Tabela 16. Liczba rodzin z uwzględnieniem rodzaju udzielonej pomocy w 2007 roku.

Przyczyna udzielenia pomocy	Liczba rodzin, osób którym udzielono pomocy
bezrobocie	100 rodzin
potrzeba ochrony macierzyństwa	52 rodziny
długotrwała choroba	41 rodzin
wielodzietność	36 rodzin
alkoholizm	28 rodzin
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	10 rodzin
zdarzenia losowe	3 rodziny
bezdomność	1 osoba

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż bezrobocie było jedną z głównych przyczyn udzielania pomocy w 2007 roku. Skorzystało z niej aż 100 rodzin.

Natomiast 52 rodzinom udzielono wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa. Jest to kolejna ważna przyczyna zaraz po bezrobociu udzielania pomocy mieszkańcom gminy.

Natomiast w kategorii bezdomnych z terenu gminy Ojrzeń tylko jedna osoba uzyskała pomoc.

Tabela 17. Liczba rodzin z uwzględnieniem liczby osób w rodzinie w 2007 roku.

Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
20	1
18	2
43	3
61	4
59	6 i więcej

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu.

Na podstawie powyższego zestawienia wynika, że w gminie Ojrzeń zdecydowanie dominują rodziny składające się z 4 osób. Stanowią one największy procent ogółu, bo aż 30%. Następnie klasyfikują się rodziny 6 i więcej osobowe, których jest 59, co stanowi (29%) ogółu. Najmniejszy procent stanowią rodziny 2 osobowe, których jest zaledwie 9% ogółu.

Tabela 18. Liczba rodzin z uwzględnieniem liczby dzieci w 2007 roku.

Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinie
31	1
59	2
45	3
31	4
13	5
7	6

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu.

Z zaprezentowanej powyżej tabeli wynika, że najczęściej, bo aż 59 rodzin wychowuje dwójkę dzieci. O 14 mniej tj. 45 rodzin wychowuje trójkę dzieci. Natomiast najmniej, bo 7, jest rodzin wychowujących sześcioro dzieci.

Tabela 19. Liczba rodzin z dziećmi z uwzględnieniem rodzin niepełnych w 2007 roku.

	Liczba rodzin
Rodziny z dziećmi	188
Rodziny niepełne	18

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu.

Tabela 20. Liczba rodzin niepełnych z uwzględnieniem liczby osób w rodzinie w 2007 roku.

Liczba rodzin niepełnych	Liczba dzieci w rodzinie
2	2
6	3
4	4
6	Powyżej 4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu..

Na podstawie powyższych danych wynika, że w 2007 roku wśród rodzin niepełnych zdecydowanie dominowały rodziny z trojgiem i powyżej czwórki dzieci. Natomiast najmniej, bo dwie zanotowano rodziny z dwójgiem dzieci.

W 2007 roku wydatki związane ze świadczeniami rodzinnymi w gminie Ojrzeń wyniosły łącznie 1.356.044 zł.

Ważnym problemem jest alkoholizm. W 2007 roku 28 osób zostało zgłoszonych do GKRPA w Ojrzeniu, dotkniętych problemem alkoholowym. Z tego - 20 osób skierowano do Sądu Rejonowego w Ciechanowie – Wydział Rodziny i Nieletnich celem stwierdzenia uzależnienia i zastosowanie przymusu leczenia.

Wpływy do budżetu gminy z wydanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu wyniosły: 44 896 zł. Wydatki wyniosły: 39 012 zł, z tego kwotę: 6 687 zł wydatkowano na programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży w szkołach.

2.1.4. Kultura

Gmina Ojrzeń nie posiada gminnego ośrodka kultury, dlatego działania związane z upowszechnianiem kultury na terenie gminy spoczywają głównie na Gminnej Bibliotece Publicznej w Ojrzeniu oraz szkołach. Praktycznie cała ludność zamieszkująca gminę, obsługiwana jest przez jeden punkt biblioteczny.

Tabela 21. Struktura działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Ojrzeniu na tle wskaźników powiatu ciechanowskiego.

	Zbiory biblioteczne		Zakup książek		Czytelnicy		Wypożyczenia do domu	
	Liczba woluminów	Woluminy na 100 mieszk.	Zakup książek	Zakup na 100 mieszk.	Liczba czytelników	Czytelnicy na 100 mieszk.	Liczba wypożyczeń	Wypożycz. na 100 mieszk.
Powiat Ciech.	361183	398,76	9832	10,10	16817	18,57	334786	369,62
Gmina Ojrzeń	15104	344,53	405	9,24	754	17,20	14673	334,69

Źródło: Powiatowa Biblioteka Publiczna w Ciechanowie.

Z powyższego zestawienia wynika, że ilość czytelników jak i posiadane zbiory woluminów kształtują się na poziomie lekko poniżej wskaźników dotyczących całego powiatu. Na porównywalnym poziomie kształtuje się jedynie struktura zakupów, co świadczy o trosce samorządu o dostarczanie nowych pozycji do księgozbioru. Nowe zakupy powodują, że utrzymuje się ciągle wysoka liczba czytelników. Dane zaprezentowane w powyższej tabeli lokują Gminną Bibliotekę Publiczną w Ojrzeniu w czołówce tego typu placówek w powiecie ciechanowskim pomimo niższych wskaźników dotyczących całego powiatu, ponieważ zaprezentowane wskaźniki zawiąza Powiatowa Biblioteka Publiczna w Ciechanowie.

W Gminnej Bibliotece Publicznej w Ojrzeniu prowadzona jest również działalność promocyjna. Książkę promuje się poprzez wystawy tematyczne, gazetki ścienne, lekcje biblioteczne, gazetki i wystawy związane z ekranizacjami literackimi, wieczory literackie, pogadanki dla dzieci. Organizowane są również spotkania z lokalnymi twórcami.

W tym miejscu należy podkreślić, iż wobec braku scentralizowanego ośrodka kultury na poziomie gminy Ojrzeń, oprócz GBP rolę animatora kultury wypełniają także szkoły. Szkoły jawią się, więc jako ośrodki kultury, które z konieczności przejmują na siebie rolę szerzenia kultury w gminie Ojrzeń poprzez organizację, różnych akcji i imprez okolicznościowych. Ponadto szkoły prowadzą koła zainteresowań, często o charakterze ponadprogramowym i pozaszkolnym m.in.:

1. W szkołach podstawowych i gimnazjach działają:
  - koła fizyczno-informatyczne,
  - wychowanie komunikacyjne.
2. Zajęcia pozalekcyjne na terenie szkół gminy Ojrzeń:
  - koła plastyczne,
  - koła ekologiczne,
  - koła matematyczne, informatyczne,
  - aerobik,
  - kursy językowe dla początkujących,
  - letnie i zimowe obozy sportowe,
  - kurs tańca towarzyskiego,
  - zajęcia gimnastyki korekcyjnej,
  - koła teatralne i polonistyczne,
  - Szkoły organizują również dla dzieci wycieczki krajoznawczo-turystyczne.
3. Na terenie szkół działają:
  - Szkolny Klub Europejski „Eurolub”,
  - Szkolny Klub PCK,
  - Samorząd Uczniowski,
  - Szkolny Klub Młodzieżowo – Sportowy,
  - Uczniowski Klub Sportowy.

Na terenie gminy Ojrzeń kultura masowa szerzona jest także przez sport. Organizowanych jest wiele imprez sportowych, np. turnieje piłki nożnej, koszykowej, działają przyszkolne hale sportowe dostępne nie tylko dla uczniów, ale dla wszystkich mieszkańców gminy w godzinach popołudniowych. W zakresie aktywności sportowej w gminie, należy zwrócić uwagę na fakt istnienia drużyny piłki nożnej „Tęcza Ojrzeń”, która od kilku lat toczy rozgrywki z coraz lepszymi wynikami, czego efektem jest obecny awans do rozgrywek szczebla okręgowego.

Na terenie gminy brak jest stałego kina. Najbliższe kino zlokalizowane jest w mieście powiatowym Ciechanowie – z kolei do teatru jest już znacznie dalej – najbliższe znajdują się w Warszawie.

2.1.5. Oświata

Na terenie gminy Ojrzeń funkcjonuje 5 szkół podstawowych i 2 gimnazja. Brak jest szkół średnich, które leżą w gestii powiatu.

Łącznie do wszystkich typów szkół w 2007 roku uczęszczało 553 uczniów z tego 46 to dzieci w wieku przedszkolnym.

Podstawowe dane dotyczące charakterystyki szkół podstawowych i gimnazjów leżących w gestii władz gminnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Liczba uczniów, nauczycieli i oddziałów w poszczególnych szkołach w 2007 roku.

Szkoła	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba nauczycieli
Szkoła Podstawowa w Kicinie	62	7 (w tym „0”)	10
Szkoła Podstawowa w Kraszewie	82	7 (w tym „0”)	11
Szkoła Podstawowa w Luberadzu	39	5 (w tym „0”)	12
Szkoła Podstawowa w Młocku	102	7 (w tym „0”)	16
Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu	62	7 (w tym „0”)	11
Razem szkoły podstawowe	347	33	60
Gimnazjum w Kraszewie	108	6	13
Gimnazjum w Młocku	98	6	17
Razem gimnazja	206	12	30
Ogółem	553	45	90

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Oddziały i liczbę dzieci uczęszczających na wychowanie przedszkolne obrazuje poniższa tabela.

Tabela 23. Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Liczba dzieci 2006	Liczba dzieci 2007
Oddział „0” przy SP w Kicinie	12	8
Oddział „0” przy SP w Luberadzu	8	5
Oddział „0” przy ZS w Młocku	22	13
Oddział „0” przy ZS w Kraszewie	14	12
Oddział „0” przy ZPO w Ojrzeniu	25	8
Razem	81	46

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Z powyższych danych oraz z Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2006, wynika, iż w Polsce na jednego nauczyciela w szkołach podstawowych i gimnazjach ogółem przypada 9 uczniów. Dla porównania w województwie mazowieckim - 16 uczniów na jednego nauczyciela, a w gminie Ojrzeń nieco ponad 6 uczniów.

W województwie mazowieckim na jeden oddział w szkołach podstawowych i gimnazjach ogółem przypada średnio - 22 uczniów w gminie Ojrzeń nieco ponad 12 uczniów na oddział.

Wskaźniki pod tym względem kształtują się korzystnie dla gminy. Teoretycznie daje to szansę na lepszy kontakt ucznia z nauczycielem. Powoduje staranniejsze i na wyższym poziomie nauczanie. Praktyka jednak jest inna przeprowadzone testy wykazały, iż mniejsza liczba uczniów na jednego nauczyciela nie przekłada się w gminie Ojrzeń na wyniki w nauce. Z drugiej strony tak niskie obłożenie uczniami szkół powoduje generowanie nieuzasadnionych wysokich kosztów utrzymania tych szkół.

Szkoły średnie, w których podejmują dalszą edukację mieszkańcy gminy Ojrzeń usytuowane są przeważnie w okolicznych miastach – większość młodzieży uczy się w Ciechanowie i Płońsku. Sporadyczne są wypadki edukacji w innych miejscowościach. Zapewniają one wykształcenie zawodowe, średnie techniczne, oraz w przypadku liceów stanowią bazę do dalszej edukacji. Należy tu wspomnieć o szkole rolniczej w Gołotczyźnie (gmina Sońsk) – szkole z dużymi tradycjami, a biorąc pod uwagę charakter gminy – wybitnie rolniczy, oraz wejście Polski do Unii Europejskiej, a co z tym związane, konieczność unowocześnienia i zmodernizowania produkcji rolnej, placówka ta może odegrać dużą rolę, nie tylko edukacyjną dla mieszkańców gminy Ojrzeń. Ze względu na to, iż placówki o charakterze szkół średnich leżą w gestii władz powiatowych trudne jest ich modelowanie na poziomie gminnej strategii – wpływ na kierunki ich rozwoju będzie zaledwie pośredni.

Kolejnym elementem analizy stanu szkolnictwa w gminie Ojrzeń jest oszacowanie na podstawie, danych historycznych przewidywanej liczby uczniów w poszczególnych grupach wiekowych. Analiza ta ma dostarczyć wytycznych do części planistycznej odnośnie zapotrzebowania na określoną wydajność poszczególnych rodzajów szkół. Prognoza szkolnictwa wynika z przedstawionej wcześniej prognozy demograficznej gminy.

W poniższej tabeli zaprezentowano szacunkową prognozę liczby uczniów w poszczególnych grupach wiekowych w ciągu najbliższych

Tabela 24. Przewidywana liczba uczniów szkół gminnych w wybranych grupach wiekowych w latach 2010 i 2015.

Grupa wiekowa	2010	2015
7-12	282	556
13-15	180	120
16-18	242	190

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Zestawienie powyższe wyraźnie wskazuje, iż w związku z niskim przyrostem naturalnym, zmniejszy się liczba uczniów w grupach wiekowych przynależnych do szkoły podstawowej, gimnazjum oraz szkoły średniej. Jedynie w szkołach podstawowych, w związku z przewidywanym odwróceniem niekorzystnego trendu przyrostu naturalnego, można spodziewać się ponownego wzrostu liczby uczniów.

2.1.6. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Ojrzeń obsługę ludności w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej zapewniają:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SANALEX” w Ojrzeniu.
- Gabinet Stomatologiczny w Ojrzeniu.
- Apteka.

Tabela 25. Liczba lekarzy i personelu medycznego, obsługująca mieszkańców gminy Ojrzeń.

Personel medyczny	Liczba
Lekarze	2
Lekarze stomatolodzy	1
Pielegniarki	3

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Liczba personelu medycznego nie zmienia się od kilku lat, bowiem z dotychczasowych doświadczeń wynika, iż baza medyczna w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej jest na wystarczającym poziomie i zaspokaja w potrzeby mieszkańców gminy Ojrzeń. Pacjenci nie mają problemów w kontakcie z lekarzami, ponieważ w celu wykonania badań specjalistycznych czy też specjalistycznego leczenia korzystają z usług lekarzy poza granicami gminy – przeważnie w pobliskim Ciechanowie gdzie zlokalizowany jest duży szpital pełniący funkcję szpitala wojewódzkiego oraz kilku przychodniach opieki zdrowotnej. Na terenie Ojrzenia funkcjonuje również gabinet dentystryczny oraz apteka.

2.1.7.Mieszkalnictwo

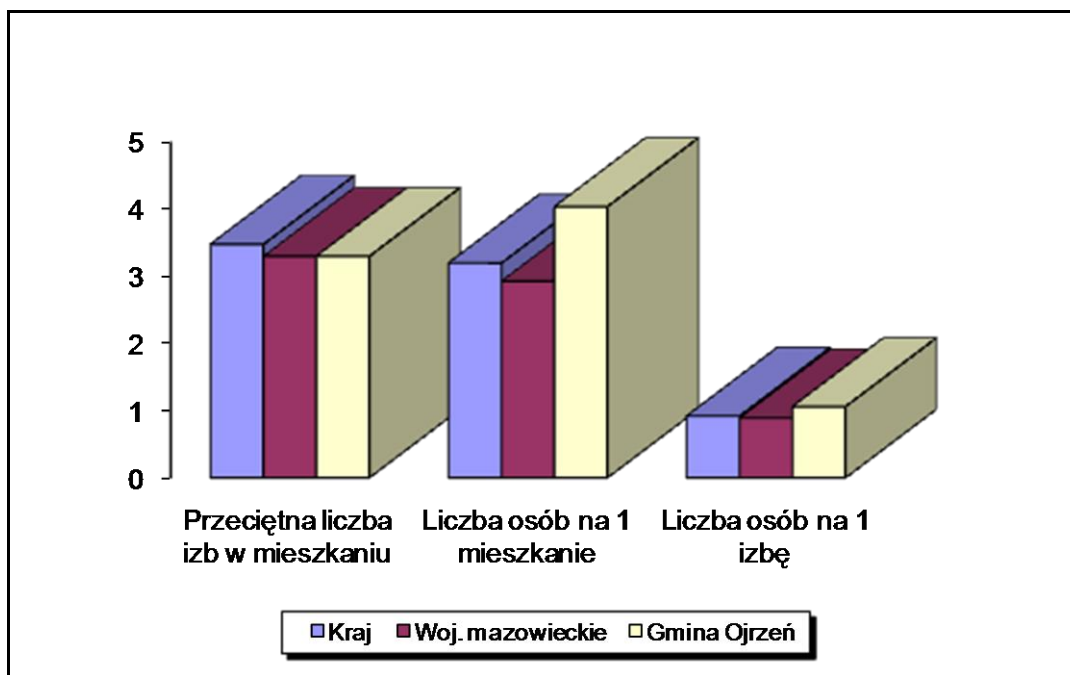
Zasoby mieszkaniowe w gminie Ojrzeń na koniec 2006 r. wynosiły 1151 mieszkań. Na jedno mieszkanie w woj. mazowieckim przypada 2,93 osoby (kraj – 3,20), zaś w gminie Ojrzeń wskaźnik ten jest wyższy – 3,70. Nieco wyższa od średniej krajowej (3,48) jest liczba izb w mieszkaniu – w gminie wynosi ona 3,56. W rezultacie na izbę w województwie przypada 0,89 osoby, w kraju wskaźnik ten jest wyższy – 0,92 zaś w gminie jeszcze wyższy – 1,04. Przeciętne mieszkanie w województwie ma powierzchnię 58,5m² i jest mniejsze od średniego w kraju (61,5m²) oraz mniejsze od średniego w gminie Ojrzeń – 62,1m². Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych przedstawiono w poniższej tabeli nr 24 oraz wykresie nr 7.

Tabela nr 26. Warunki mieszkaniowe w gminie Ojrzeń na tle Polski i województwa mazowieckiego.

	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	Liczba osób na 1 mieszkanie	Liczba osób na 1 izbę
Polska	3,48	69,5	3,20	0,92
Woj. mazowieckie	3,30	67,5	2,93	0,89
Gmina Ojrzeń	3,56	62,1	3,70	1,04

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Wykres 4. Warunki mieszkaniowe w gminie Ojrzeń na tle Polski i województwa mazowieckiego.

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Jak wynika z powyższych danych sytuacja mieszkaniowa w gminie Ojrzeń wypada gorzej na tle kraju i województwa mazowieckiego. Wpływ na taką sytuację ma z pewnością fakt, iż ok. 99% mieszkań znajduje się w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej.

Zasoby mieszkaniowe według form własności na terenie gminy kształtują się następująco:

Tabela 27. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych.

Wyszczególnienie	Miejscowość	Liczba mieszkań	%
Własność komunalna	Kraszewo	3	
	Luberadz	1	
	Lipówiec	2	
	Nowa Wieś	4	
	Ojrzeń	2	
Ogółem		12	1%
Własność prywatna	Wszystkie jednostki osadnicze	1214	97,4%
Własność spółdzielcza	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Ojrzeniu	20	1,6%
Ogółem		1246	100%

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń

Na terenie gminy Ojrzeń przytłaczająca większość zasobów mieszkaniowych znajduje się w rękach prywatnych posiadaczy. Jak już wcześniej wspomniano przeważa zabudowa zagrodowa, powiązana z rolniczym charakterem gminy. Budownictwo jednorodzinne koncentruje się głównie w Ojrzeniu, Kraszewie i Młocku. Ponadto na terenie gminy działa jedna spółdzielnia mieszkaniowa, dysponująca jednak tylko dwoma blokami, o łącznej liczbie mieszkań – 20.

Warunki mieszkaniowe są ściśle skorelowane ze stanem technicznym budynków stanowiących zasoby mieszkaniowe. Te z kolei według okresu budowy szacuje się następująco:

- Okres przed 1945r - 20%
- 1945 – 1960 - 20%
- 1961 – 1978 - 38%
- 1979 – 2007 - 22%

Z zasobów mieszkaniowych około 15% to mieszkania o palnym materiale ścian, z których większość kwalifikuje jedynie do wymiany.

W zakresie budownictwa jednorodzinnego zarysowały się dwie dość wyraźne tendencje. Z jednej strony, w ciągu prezentowanych lat, powstają nowe inwestycje w postaci budowy nowych domów, to z drugiej strony, inwestycje w rozbudowę domów już istniejących utrzymują się na bardzo niskim poziomie z tendencją malejącą.

2.1.8. Bezpieczeństwo publiczne

W gminie Ojrzeń zlokalizowany jest Posterunek Policji, który swoim zasięgiem działania obejmuje obszar całej gminy. Podstawowe wskaźniki statystyczne funkcjonowania Posterunku oraz przestępczości w gminie Ojrzeń obrazują poniższe tabele.

Tabela 28. Zatrudnienie na Posterunku Policji w Ojrzeniu w latach 2005-2007

Rok	2005	2006	2007
Stan etatowy	3/5 2 wakaty	4/5 1 wakat	3/4 1 wakat

Źródło: Posterunek Policji w Ojrzeniu.

Tabela 29. Podstawowe wskaźniki przestępczości w gminie Ojrzeń w 2007 roku

Posterunek Policji w Ojrzeniu	Wszczęte	Zakończone	Stwierdzone	Czyny nielet.	Wykryte	% wykrycia	Podejrzani	Nieletni
Ogółem przestępstw	91	94	90	11	69	76,7	67	12
Razem kryminalne	57	60	52	10	31	55,6	31	12
Razem gospodarcze	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe p-stwa	34	34	38	1	38	100	36	-

Źródło: Posterunek Policji w Ojrzeniu.

Z poniższej tabeli wynika, iż współczynnik wykrywalności w latach 2004 – 2006 w gminie Ojrzeń jest bardzo wysoki. Najczęściej występującymi przestępstwami, są kradzieże z włamaniami i inne kradzieże przeciwko mieniu prywatnemu.

Tabela 30. Liczba zdarzeń odnotowanych przez Posterunek Policji w Ojrzeniu w latach 2005- 2007.

Rodzaj przestępstw	2005	2006	2007
Liczba przestępstw	98	79	91
Rozbój	0	0	0
Kradzież z włamaniem	12	4	14
Kradzież samochodów	0	0	0
Kradzieże	14	20	9
Bójki / pobicia	0	0	6
Wymuszenia rozbójnicze	0	0	2
Przestępstwa o podłożu seksualnym	0	2	0
Inne przestępstwa	71	53	60

Źródło: Posterunek Policji w Ojrzeniu.

Tabela 31. Ilość sporządzonych wniosków o ukarania i nałożonych mandatów karnych w latach 2005 - 2007

Rodzaj wykroczenia	2005	2006	2007
Liczba wykroczeń	62	45	51
Art. 51§ 1 i 2 Kodeksu wykroczeń - zakłócanie porządku publicznego	7	2	5
Art. 87 § 1 i 2 Kodeksu wykroczeń – prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie po użyciu alkoholu	7	1	0
Art. 43 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości (zabroniona sprzedaż alkoholu)	0	0	22
Inne	48	42	34
Mandaty Karne Kredytowe	75	25	47

Źródło: Posterunek Policji w Ojrzeniu.

Z dokonanej powyżej analizy wynika, że współczynnik wykrywalności przestępstw na terenie gminy Ojrzeń kształtuje się na bardzo wysokim poziomie. Przestępstwa, które najbardziej są dokuczliwe dla mieszkańców gminy Ojrzeń, to kradzieże przeciwko mieniu prywatnemu, zwłaszcza kradzieże z włamaniami, natomiast niewielki jest odsetek przestępstw z użyciem przemocy, czyli przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu.

2.1.9.Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie gminy Ojrzeń działają 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Są to jednostki w Ojrzeniu i Kraszewie, które są wpisane do Krajowego Systemu Ratownictwa Drogowego oraz w Młocku i Luberadzu.

Tabela 32. Liczba członków OSP w gminie Ojrzeń na koniec 2007 roku.

Miejscowość	Liczba członków OSP	
	czynni	honorowi
Ojrzeń	38	-
Kraszewo	29	1
Młock	25	-
Luberadz	22	2
Razem	117	

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Wszystkie jednostki OSP z terenu gminy Ojrzeń posiadają strażnice oraz wyposażone są w samochody bojowe w tym:

- ❖ OSP Ojrzeń - 2 samochody lekki i średni.
- ❖ OSP Kraszewo - 2 samochody lekki i średni.
- ❖ OSP Luberadz -1 samochód lekki.
- ❖ OSP Młock -1 samochód średni.

Ponadto gmina Ojrzeń objęta jest ochroną przeciwpożarową zapewnianą przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Ciechanowie. Dysponuje ona cięższym sprzętem i w razie większych akcji gaśniczych wspiera jednostki lokalne.

Tabela 33. Wydatki z budżetu gminy Ojrzeń na działalność jednostek OSP w latach 2005 -2007.

Rok	Kwota w zł
2005	50 364
2006	37 914
2007	166 981

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2007 roku wydatkowano znacznie więcej środków finansowych w stosunku do roku 2005 i 2006. Spowodowane było to zakupem samochodu strażackiego na wyposażenie OSP Kraszewo. Na 2008 rok zaplanowano także zakup nowego samochodu strażackiego dla OSP Ojrzeń. Modernizacjom i poprawom stanu użyteczności zostaną poddane również budynki remiz i strażnic będących w posiadaniu Ochotniczej Straży Pożarnej.

2.2. Sfera gospodarcza

2.2.1. Podmioty gospodarcze

Na koniec 2007 roku w gminie Ojrzeń było zarejestrowanych 177 podmiotów gospodarczych oraz 2 Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne.

Tabela 34. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Ojrzeń w latach 2005 – 2007.

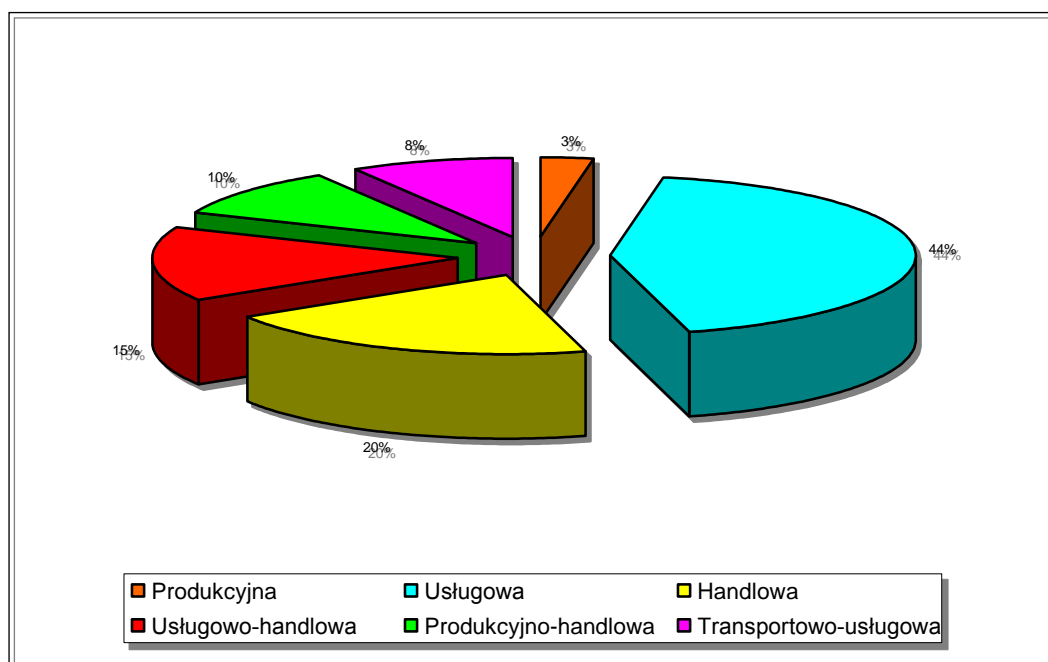
Lata	2005	2006	2007
Liczba podmiotów	152	168	177

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Na terenie gminy Ojrzeń w ostatnich trzech latach zanotowano znaczny przyrost łącznej liczby podmiotów gospodarczych. Tendencja ta jest jednoznacznie pozytywna, ponieważ na koniec 2007 roku liczba podmiotów zarejestrowanych wynosiła 177 i wzrosła w stosunku do roku 2005 o 25 nowych podmiotów gospodarczych. Dużo gorzej jednak wygląda analiza struktury tych działalności. W ogólnej liczbie zarejestrowanych rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej zdecydowaną, dominującą rolę odgrywały firmy usługowe 76 i handlowe 36, produkcyjna 5, usługowo-handlowa 27, produkcyjno-handlowa 18 oraz transportowo-usługowa 15.

Strukturę wyżej wymienionych rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej obrazuje poniższy wykres nr 9.

Wykres 5. Struktura podmiotów gospodarczych z terenu gminy Ojrzeń

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Z powyższego wykresu zaobserwować można, iż działalność usługowa stanowi 44% wszystkich podmiotów prowadzących działalność, następnie działalność handlowa 20%, działalność usługowo-handlowa 15%, produkcyjno-handlowa 10%, transportowo-usługowa 8% oraz produkcyjna 3%. Ogólne porównanie struktury podmiotów gospodarczych wypada niezbyt korzystnie. Dominująca rola handlu i usług wskazuje na relatywnie niski rozwój gospodarczy, zwłaszcza, iż handel w gminie Ojrzeń jest nastawiony wyłącznie na obsługę rynku lokalnego. Nie jest w zasadzie realizowana działalność han-

dlowa nastawiona na klientów spoza gminy. Należy także zwrócić uwagę, iż podmioty handlowe charakteryzują się raczej stabilnością, związaną z ugruntowaną pozycją na rynku lokalnym i brakiem konkurencji, oraz faktem, iż oferują produkty spożywcze, pierwszej potrzeby – a więc dobra szybkozbywalne. Jednak sytuacja taka grozi stagnacją gospodarczą gminy, ponieważ brak jest na jej terenie dużych zakładów produkcyjnych, a odsetek rodzimych podmiotów produkcyjnych jest znikomy. Ponadto gmina zlokalizowana jest w dość znacznych odległościach od centrów przemysłowych. Do najważniejszych podmiotów działających na terenie gminy Ojrzeń możemy zaliczyć:

1. Działalność produkcyjna: piekarnia, produkcja palet i opakowań drewnianych, wyrób pomników i nagrobków.
2. Działalność usługowa: stacja paliw, usługi budowlane, fryzjerstwo.
3. Działalność handlowa: sklepy spożywcze, handel obwoźny.

Na podstawie powyższej analizy należy stwierdzić, iż na terenie gminy Ojrzeń nie można mówić o wykrystalizowaniu się charakteru gospodarczej działalności, ani tym bardziej o powstaniu tradycji gospodarczej na tym terenie – z pominięciem oczywiście produkcji rolnej, która omówiona zostanie w oddzielnym podrozdziale. Z punktu widzenia Strategii gminy Ojrzeń za kluczowe należy uznać rozwój w grupie podmiotów z działalności produkcyjnej. Zatem skoncentrować należy się przede wszystkim na przyciągnięciu inwestycji z zewnątrz, mogących ożywić gospodarczo gminę, przy jednoczesnym popieraniu i stworzeniu warunków do rozwoju rodzimej przedsiębiorczości. Za kluczowe tutaj należy uznać stworzenie takiej infrastruktury technicznej na terenie gminy, która umożliwi i ułatwi funkcjonowanie zarówno firmom lokalnym, jak i zachęci inwestorów zewnętrznych.

Powyższe informacje skłaniają do sformułowania kilku ogólnych wniosków dotyczących stanu i rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Ojrzeń, co przedstawia się następująco: Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Ojrzeń, jak i dynamika ich przyrostu powoduje, iż dają się zauważyć pozytywne tendencje umiarkowanego wzrostu przedsiębiorczości. Niekorzystnie natomiast kształtuje się struktura podmiotów gospodarczych, ponieważ zdecydowaną większość stanowią podmioty usługowe i handlowe. Za to znikomy odsetek stanowią podmioty produkcyjne. Poza rolnictwem brak jest w gminie Ojrzeń gałęzi gospodarki, wokół której rozwijałaby się cała branża, i która oddziaływałaby na trendy gospodarcze powodując ożywienie gospodarcze poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. Strategicznym działaniem wydaje się być pozyskanie na teren gminy Ojrzeń dużego lub średniego zakładu produkcyjnego, który stanie się gospodarczym kołem zamachowym i na zasadzie „klastra” skupi wokół siebie większość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy.

2.3.Sfera finansowa

2.3.1.Budżet

Dochody i wydatki budżetu ogółem z uwzględnieniem wybranych kategorii wydatków budżetu gminy Ojrzeń w latach 2005 – 2007 prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 35. Plan i wykonanie budżetu z uwzględnieniem wybranych wydatków w latach 2005-2007 w tys. złotych

Pozycja	2005		2006		2007	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
Dochody ogółem	8.308	7.778	10.371	9.808	11.310	10.864
Wydatki ogółem	8.859	8.254	10.756	10.103	11.880	11.258
Wybrane kategorie wydatków z budżetu	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
Gospodarka mieszkaniowa	216	197	318	260	164	157
Oświata i wychowanie	4.209	3.828	4.909	4.658	4.715	4.376
Kultura i sztuka	90	90	105	99	114	96
Ochrona zdrowia	40	36	40	35	45	39
Pomoc społeczna	1.050	1.030	1.866	1.854	1.759	1.732
Kultura fiz. i sport	50	47	224	205	278	265
Administracja państwowa i samorządowa	1.234	1.153	1.334	1.232	1.376	1.311
Bezpieczeństwo publiczne	82	67	59	38	174	167

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Po stronie wydatków najwyższą pozycję zajmują wydatki związane z oświatą i wychowaniem, pomoc społeczną oraz administracją państwową i samorządową. Na niezmiennym poziomie utrzymują się wydatki związane z finansowaniem administracji. Jednocześnie systematycznie zmniejsza się udział wydatków związanych z gospodarką mieszkaniową.

Procentową strukturę wybranych kategorii wydatków z budżetu gminy Ojrzeń w latach 2005 – 2007 obrazuje poniższa tabela.

Tabela 36. Procentowa struktura wybranych wydatków w latach 2005 – 2007.

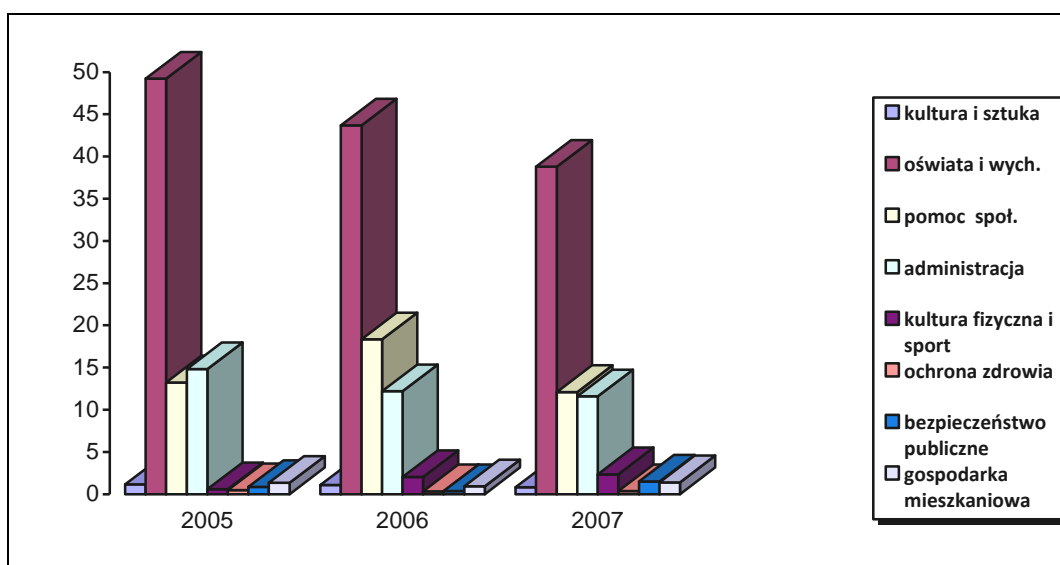
Wybrane kategorie wydatków	2005	2006	2007
	%	%	%
Gospodarka mieszkaniowa	1,34	0,93	1,4
Oświata i wychowanie	49,21	43,67	38,8
Kultura i sztuka	1,15	1,08	0,81
Ochrona zdrowia	0,46	0,34	0,35
Pomoc społeczna	13,24	18,33	12,1
Kultura fizyczna i sport	0,60	2,02	2,35
Administracja państwowa i samorządowa	14,82	12,19	11,6
Bezpieczeństwo publiczne	0,86	0,37	1,5

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń.

Z powyższych danych wynika, że wybrane kategorie wydatków dotyczących sfery społecznej kształtują się na poziomie ok. 70% wszystkich wydatków z budżetu gminy.

Procentową strukturę wybranych kategorii wydatków w gminie Ojrzeń w latach 2005-2007 przedstawiono także w wersji graficznej, co prezentuje wykres nr 6.

Wykres 6. Procentowa struktura wybranych wydatków z budżetu gminy Ojrzeń w latach 2005 – 2007.

Źródło: Urząd Gminy Ojrzeń

2.4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych w gminie Ojrzeń

Podczas warsztatów, w których uczestniczyli przedstawiciele: samorządu, urzędów, instytucji i społeczności lokalnej dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych. Podstawowe problemy społeczne zostały zawarte w poniższych zestawieniach.

1. Problemy społeczne w gminie w sferze pomocy społecznej

- W zakresie zapewnienia opieki i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych
- W zakresie wsparcia dla rodzin
- W zakresie zapewnienia opieki i pomocy dla dzieci i młodzieży
- Bezrobotni
- Patologia społeczna
- Inne

Problem	Nazwanie problemu społecznego:	Przyczyny problemu:	Propozycja rozwiązania problemu:
1	Bezrobocie	Niskie wykształcenie i kwalifikacje zawodowe, brak zakładów pracy	Szkolenia, przekwalifikowania, zwiększenie aktywności zawodowej
2	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Wielodzietność, rodziny niepełne, bezrobocie, brak pracy	Porady, warsztaty, opieka socjalna
3	Patologia społeczna	Alkoholizm, narkomania, Przystępczość.	Organizowanie grup wsparcia dla alkoholików i narkomanów i ich rodzin, organizowanie kursów, szkoleń.
4	Brak zapewnienia opieki i pomocy dla dzieci młodzieży	Alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocie	Świetlice socjoterapeutyczne wolontariat (jako pomoc przy odrabianiu lekcji itp.).
5	Ubóstwo	Brak pracy, choroba w rodzinie, wielodzietność.	Przekwalifikowanie w celu zdobycia pracy, pomoc socjalna.

2. Problemy społeczne w gminie w sferze bezpieczeństwa publicznego

- Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców
- Interwencje Policji w gminie- funkcjonowanie posterunku, ilość funkcjonariuszy
- Ilość aktów wandalizmu na terenie gminy
- Patologia społeczna
- Bezpieczeństwo drogowe
- Inne

Problem	Nazwanie problemu społecznego:	Przyczyny problemu:	Propozycja rozwiązania problemu:
1	Mieszkańcy nie czują się bezpiecznie	Kradzieże, wandalizm, pobicia	Większa aktywność policji, edukacja, praca.
2	Zbyt wolna reakcja policji na sygnał o popełnieniu przestępstwa	Słabe wyposażenie.	Zakup samochodu służbowego
3	Wandalizm	Brak pracy, brak możliwości spędzania czasu wolnego szczególnie przez młodzież	Zagospodarowanie czasu wolnego szczególnie „aktywnej” młodzieży, reakcje obywateli na akty wandalizmu
4	Łatwy dostęp młodzieży do używek	Sprzedaż alkoholu i papierosów nieletnim,	większa kontrola w punktach sprzedaży używek.

3. Problemy społeczne w gminie w sferze kultury

- Oferta kulturalna gminy
- Poziom życia kulturalnego w gminie
- Dziedzictwo kulturalne
- Ochrona dziedzictwa kulturalnego gminy
- Inne

Problem	Nazwanie problemu społecznego:	Przyczyny problemu:	Propozycja rozwiązania problemu:
1	Zbyt mała oferta kulturalna	Brak gminnego centrum kultury, niska aktywność społeczna, brak inicjatorów życia kulturalnego	Powołanie zespołu zajmującego się wdrażaniem pomysłów, pozyskiwanie środków na finansowanie kultury.
2	Niski poziom życia kulturalnego	Brak inicjatyw społecznych, daleko do ośrodków kulturalnych, względy finansowe.	Spotkania integracyjne, stworzenie Gminnego Ośrodka Kultury
3	Brak zainteresowania dziedzictwem kulturalnym i jego pielęgnacji	Obojętność ludzka, niska świadomość społeczna, brak tradycji.	Spotkania, festyny, wyjazdy do teatru, prezentowanie dorobku lokalnych artystów.
4	Brak ochrony dziedzictwa kulturowego	Brak informacji na temat dziedzictwa kulturowego, niska świadomość mieszkańców, brak zainteresowania.	Informowanie mieszkańców o historii i kulturze lokalnej, organizowanie spotkań z kombatantami, historykami, liderami lokalnymi.

4. Problemy społeczne w gminie w sferze edukacji

- Ilość szkół
- Dostęp szkół dla dzieci i młodzieży
- Wyposażenie szkół i kadra
- Zajęcia pozalekcyjne
- Inne

Problem	Nazwanie problemu społecznego:	Przyczyny problemu:	Propozycja rozwiązania problemu:
1	Dowóz dzieci i młodzieży do szkół	Zbyt wczesny dojazd Niemożność brania udziału w zajęciach pozalekcyjnych	Stworzyć dodatkowe kursy autobusu szkolnego
2	Niewystarczające wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne, naukowe	Brak środków finansowych	Zwiększyć nakłady finansowe

3	Niewykorzystana dostatecznie oferta zajęć pozalekcyjnych i potencjału nauczycieli	Brak środków finansowych na organizację zajęć	Zwiększyć finanse na wynagrodzenie nauczycieli Sfinansowanie pracowników bądź nauczycieli, którzy poprowadzą zajęcia
4	Brak przedszkola, szkoły ponadgimnazjalnej	Brak bazy	Pozyskanie środków na budowę lub adaptację innego budynku

5. Problemy społeczne w gminie w sferze sportu

- Poziom aktywności fizycznej mieszkańców i ich kultura fizyczna
- Oferta gminy w zakresie sportu i kultury fizycznej
- Wyposażenie gminy: stadiony, boiska, baseny, sale gimnastyczne
- Kluby sportowe
- Inne

Problem	Nazwanie problemu społecznego:	Przyczyny problemu:	Propozycja rozwiązania problemu:
1	Niski poziom aktywności fizycznej mieszkańców gminy	Brak dostępu do obiektów sportowych	Łatwiejszy dostęp do istniejących obiektów
2	Brak ofert gminy	Brak osób do prowadzenia działalności sportowej na terenie gminy	Organizowanie imprez sportowych, obozów, kolonii.
3	Niewystarczające wyposażenie gminy w obiekty sportowe	Brak środków finansowych	Zdobycie i pozyskanie środków.
4	Ograniczona oferta istniejących klubów w stosunku do zainteresowań mieszkańców	Brak osób odpowiedzialnych (instruktor, trener, nauczyciel wychowania fizycznego)	Zatrudnienie osób do prowadzenia zajęć.

6. Problemy społeczne w gminie w sferze ochrony zdrowia

- Poziom usług medycznych
- Dostęp do służby zdrowia
- Różnorodność oferty
- Rehabilitacja
- Inne

Problem	Nazwanie problemu społecznego:	Przyczyny problemu:	Propozycja rozwiązania problemu:
1	Średni poziom usług medycznych	Tylko opieka podstawowa.	Uruchomienie punktu porad specjalistów
2	Średni poziom dostępu do służby zdrowia	Niedostateczny dojazd z miejscowości z terenu gminy do ośrodka zdrowia, a także do miasta powiatowego.	Poprawa połączeń komunikacyjnych na terenie gminy
3	Brak oferty specjalistów	Niskie zainteresowanie lekarzy do uruchomienia specjalistycznych gabinetów.	Przyciągnięcie specjalistów do uruchomienia gabinetów co najmniej raz w miesiącu.
4	Brak rehabilitacji	Zbyt małe miejscowości, trudności lokalowe.	Zorganizowanie dojazdu na rehabilitację.

7. Problemy społeczne w gminie w sferze aktywności społecznej i organizacji pozarządowych

- Poziom aktywności społecznej mieszkańców
- Relacje między mieszkańcami, więzi społeczne
- Ilość organizacji pozarządowych oraz zakres i jakość świadczonych przez nie usług
- Finanse w organizacjach pozarządowych
- Inne

Problem	Nazwanie problemu społecznego:	Przyczyny problemu:	Propozycja rozwiązania problemu:
1	Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców.	Niska świadomość, brak identyfikacji z sąsiadami, strach przed zmianami, brak wzorców społeczeństwa obywatelskiego.	Warsztaty, szkolenia, pogadanki, spotkania, debaty, wyjazdy.
2	Słabo zorganizowana społeczność, brak więzi społecznej.	Niedostateczna liczba organizacji miejscowych oraz brak organizacji pozarządowych.	Grupy samopomocowe, kluby, koła.
3	Brak organizacji pozarządowych.	Niska świadomość społeczności lokalnej i brak takich wzorców funkcjonowania.	Powołanie stowarzyszeń
4	Brak finansowania.	Brak organizacji.	Powołanie stowarzyszeń i wskazanie źródeł ich finansowania.

Na podstawie powyższego zestawienia oraz ankiety dotyczącej diagnozy sytuacji zdefiniowano problemy społeczne w gminie oraz dokonano wyboru najważniejszych z nich, są to:

1. Alkoholizm i narkomania.
2. Bezrobocie.
3. Brak aktywności społecznej wśród osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Problemy rodzin z dziećmi w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
5. Brak aktywności społeczności lokalnej i stowarzyszeń.
6. Brak oferty sportowej i rekreacyjnej.
7. Niski poziom życia kulturalnego.
8. Brak pielęgnacji tradycji i zwyczajów lokalnych.
9. Niedostateczny stan bezpieczeństwa publicznego.

2.5. Zasoby gminy pod względem infrastruktury społecznej

1. **Urzędy:** Urząd Gminy Ojrzeń, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu, Centrum Kształcenia Na Odległość Na Wsiach w Ojrzeniu i Kraszewie, Posterunek Policja Państwowej w Ojrzeniu, Poczta Polska w Ojrzeniu, Banki: Bank Spółdzielczy Gąsocin, Spółdzielcza Grupa Bankowa z Ciechanowa.
2. **Oświata:** Zespół Szkół w Kraszewie (szkoła podstawowa i gimnazjum), Zespół Szkół w Młocku (szkoła podstawowa i gimnazjum), Szkoła Podstawowa w Ojrzeniu, Szkoła Podstawowa w Luberadzu, Szkoła Podstawowa w Kicinie.
3. **Opieka zdrowotna:** Ośrodek Zdrowia, Apteka, Gabinet stomatologiczny.
4. **Ośrodek agroturystyczny:** Gospodarstwo Agroturystyczne w Żochach.
5. **Sport:** Hala Sportowa w Ojrzeniu, Klub Sportowy „Tęcza” w Ojrzeniu, Uczniowski Klub Sportowy w Ojrzeniu, Młocku i Kraszewie.
6. **Organizacje pozarządowe:** Koła Gospodyń Wiejskich w Ojrzeniu i Kraszewie, Klub Grzybiarza w Żochach, Związek Kombatantów, Związek Emerytów i Rencistów, Związek Łowiecki w Ciechanowie koło w Ojrzeniu.
7. **Kultura:** Gminna Biblioteka w Ojrzeniu, Lokalni poeci, malarze, rzeźbiarze.
8. **Usługi:** CPN, Sklepy spożywcze i przemysłowe, Piekarnia w Kraszewie, Zakłady Usługowe.
9. **Urzędy powiatowe współpracujące z gminą:** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie, Powiatowy Urząd Pracy w Ciechanowie, Polski Czerwony Krzyż Oddział w Ciechanowie, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Ciechanowie, Caritas Polska w Ciechanowie, Centrum Kultury i Sztuki w Ciechanowie.
10. **Inne:** Wieża telefonii komórkowej, Świetlice wiejskie, Kościół w Kraszewie, Remizy strażackie w Ojrzeniu, Kraszewie, Młocku i Luberadzu, Nadleśnictwo Ciechanów – Gołoty, Wiatrak (rewitalizacja).

2.6. Bilans strategiczny gminy Ojrzeń w sferze społecznej

2.6.1. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Bogata oferta prowadzonych kursów doszkalających poprzez Centrum Kształcenia Na Odległość Na Wsiach • Dobrze rozwinięty system oświaty • Ekologiczne środowisko i walory przyrodnicze służące rozwojowi infrastruktury społecznej • Preżnie działająca ochotnicza straż pożarna • Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa • Dobrze rozwinięta kultura oraz sport i rekreacja. •Dobra skuteczność w przyskiwaniu funduszy zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obojętność społeczna • Wysoki poziom patologii społecznych • Niska aktywność na rynku pracy • Duże bezrobocie • Brak zagospodarowania świetlic wiejskich w małych miejscowościach • Słabo rozwinięty rynek usług. • Brak klubu integracji społecznej • Niskie wykształcenie i kwalifikacje mieszkańców. • Niskie dochody i słaba siła nabywcza mieszkańców. • Niezaradność życiowa mieszkańców • Niski poziom zainteresowania działalnością społeczną
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost aktywności społecznej • Otwarcie na współpracę • Poprawa warunków życia • Powstanie klubów integracyjnych • Zahamowanie odpływu młodych wykształconych osób. • Zmniejszenie bezrobocia. • Zmniejszenie skutków patologii • Podnoszenie wykształcenia i kwalifikacji. • Rozwój agroturystyki i terenów rekreacyjnych • Powstanie stowarzyszeń. 	<ul style="list-style-type: none"> • Migracja wykształconej młodzieży i osób aktywnych. • Rozwój patologii społecznych • Brak społecznego poparcia dla lokalnych inicjatyw. • Niechęć społeczności lokalnej do nowości i zmian. • Brak funduszy na realizację zamierzeń.

III. PLAN STRATEGICZNY

3.1.Strategia rozwoju społecznego w gminie Ojrzeń

3.1.1.Wizja

Wizja rozwoju społecznego w gminie Ojrzeń do roku 2015 jest oparta na wizji zdefiniowanej i zawartej w Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007 – 2015 z wyeksponowaniem działań związanych z rozwojem infrastruktury społecznej.

Wizja

Mieszkańcom gminy Ojrzeń zostaną zapewnione warunki życia zgodne ze standardami europejskimi w zakresie: ochrony zdrowia, oświaty, kultury, sportu oraz bezpieczeństwa publicznego. Gmina wykaże dbałość o osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Zadbaj o kultywowanie lokalnych tradycji oraz zabytki dziedzictwa kulturowego.

Wizja stanu docelowego rozwoju społecznego gminy Ojrzeń do roku 2015

Co ma ją wyróżniać?	Dbłość o dziedzictwo kulturowe i historyczne oraz nowoczesność i tradycja
Jakie ma pełnić funkcje?	Małej ojczyzny gdzie warto żyć, pracować, wypoczywać
Kim mają być mieszkańcy?	Aktywni, zaangażowani, w pełni identyfikujący się z gminą
Co ma dać utrzymanie?	Nowoczesne ekologiczne rolnictwo, turystyka i agroturystyka
W jaki sposób ma być zorganizowana gmina i mieszkańcy?	Stowarzyszenia
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Dyskusja
Jak ma wyglądać gmina?	Estetyczna i ekologiczna
Jakie obyczaje i tradycje mają być pielęgnowane i rozwijane?	Ludowe, sportowe, kulturalne;
Jak będzie się żyć naszej w gminie?	Bezpiecznie z zapewnieniem wysokiego standardu usług związanych z oświatą, ochroną zdrowia, sportem i rekreacją oraz ochrona najuboższych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

3.1.2. Cele rozwoju społecznego

Cel główny.

Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy godnych warunków życia poprzez wyrównywanie szans osób i ich rodzin, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych dotyczących kultury, oświaty, sportu, bezpieczeństwa i tradycji lokalnych.

Cel strategiczny 1. Wyrównywanie szans osób i ich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 1. Wsparcie osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków

Kierunki działań:

- 1.1. Zapobieganie uzależnieniom poprzez organizowanie kampanii informacyjnych (pogadanki, spotkania, mityngi);
- 1.2. Motywowanie osób mających problem z uzależnieniem do leczenia odwykowego;
- 1.3. Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ojrzeń;
- 1.4. Szkolenie pracowników socjalnych w zakresie doskonalenia metod pracy z rodziną, w której występuje problem uzależnień;

Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie bezrobociu.

Kierunki działań:

- 2.1. Wsparcie osób bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy;
- 2.2. Wspieranie działań związanych z aktywnością na rynku pracy;
- 2.3. Tworzenie nowych miejsc pracy.
- 2.4. Promowanie przedsiębiorczości wśród bezrobotnych.
- 2.5. Organizowanie subsydiowanego zatrudnienia (prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staże i przygotowanie zawodowe).

Cel operacyjny 3. Pomoc ubogim rodzinom z dziećmi oraz zapobieganie patologiom w rodzinie;

Kierunki działań:

- 3.1. Pomoc osobom nieradzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci;
- 3.2. Wspieranie samotnych matek, które są w trudnej sytuacji życiowej;

3.3. Zaspokojenie potrzeb socjalnych dzieci z rodzin ubogich lub dotkniętych problemem alkoholizmu lub narkomanii poprzez dożywianie w szkole, wyposażenie w niezbędne artykuły szkolne, odzież, organizowanie wypoczynku w okresie letnim i zimowym;

3.4. Tworzenie świetlic środowiskowych w poszczególnych miejscowościach oferujących pomoc całodzienną dla dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

3.5. Pomoc w nauce dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem;

3.6. Współpraca pracownika socjalnego ze szkołą w zakresie problemów w nauce, problemów bytowych, problemów wychowawczych;

Cel operacyjny 4. Pomoc osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym;

Kierunki działań:

4.1. Szkolenie pracowników socjalnych w kierunku przybliżenia problematyki dotyczącej potrzeb i oczekiwań osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych;

4.2. Rozwijanie usług opiekuńczych w tym usług specjalistycznych i usług sąsiedzkich dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych;

4.3. Stałe poradnictwo dla osób niepełnosprawnych o formach pomocy;

4.4. Diagnozowanie potrzeb i wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych w celu poprawy ich warunków życia codziennego;

4.5. Pomoc w przełamywaniu barier architektonicznych oraz zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny;

4.6. Zwiększenie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz kultury, sportu i rekreacji;

4.7. Udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej.

Podmioty realizujące działania w ramach celu strategicznego 1:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej;

2. PFRON;

3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;

4. Urząd Gminy;

5. Placówki służby zdrowia.

7. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

8. Placówki oświatowe;

9. Powiatowy Urząd Pracy;

10. Policja;

11. Kuratorzy;

Cel strategiczny2. Rozwój usług społecznych

Cel operacyjny1. Usługi dla osób starszych

Kierunki Działań:

- 1.1. Usługi opiekuńcze o różnym zakresie i charakterze – zależnie od indywidualnych potrzeb – zaczynając od pomocy sąsiedzkiej, a kończąc na usługach profesjonalnie przygotowanych opiekunek;
- 1.2. Środowiskowe formy opieki nad osobami starszymi;
- 1.3. Rozwój usług wspomagających (np.: transport, gastronomia, kształcenie ustawiczne, wypożyczalnie sprzętu ułatwiającego samodzielne funkcjonowanie czy pielęgnację);
- 1.4. Pomoc w okresowym wyręczaniu rodziny w opiece nad osobą starszą;
- 1.5. Działania wspierające w wykonywaniu drobnych prac remontowych;
- 1.6. Mieszkania chronione;
- 1.7. Wspieranie różnych form samopomocy;
- 1.8. Rozwój lokalnych instytucjonalnych form opieki, itp.

Cel operacyjny2. Usługi dla dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

- 2.1. Rozwój sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych, ognisk wychowawczych, kół zainteresowań z szeroką ofertą dającą możliwość rozwoju zainteresowań, promującą pożądane zachowania, kształtującą właściwe postawy;
- 2.2. Tworzenie specjalistycznych placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci o szczególnych potrzebach;
- 2.3. Tworzenie klubów młodzieżowych z ofertą adekwatną do potrzeb nastolatków;
- 2.4. Doradztwo i interwencja kryzysowa;
- 2.5. Organizacja wolontariatu młodzieży;
- 2.6. Wspieranie zastępczych form opieki rodzinnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, itp.

Cel operacyjny 3. Usługi dla rodzin

Kierunki działań:

- 3.1. Doradztwo prawne, społeczne, edukacyjne i psychologiczne;
- 3.2. Opieka instytucjonalna dla dzieci w wieku szkolnym i młodszym;
- 3.3. Opieka dzienna w niepełnym wymiarze czasowym, mini przedszkola i żłobki;
- 3.4. Rozwiązywanie problemów rodzinnych oraz związanych z nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od narkotyków;

3.5. Dodatkowe usługi dla osób niepełnosprawnych (fizycznie i intelektualnie) włączając w to opiekę dzienną, opiekę w domu i usługi instytucjonalne (tzn. terapia, rehabilitacja).

Cel operacyjny 4. Wspieranie działań związanych z integracją społeczną;

Kierunki działań:

- 4.1. Uruchomienie centrum integracji społecznej;
- 4.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie usług społecznych.
- 4.3. Promowanie wolontariatu.
- 4.4. Wspieranie integracji społecznej poprzez organizowanie wspólnych imprez (festynów, zawodów sportowych, dożynek, itp.),
- 4.5. Prezentowanie dorobku kulturowego gminy z udziałem lokalnych poetów, malarzy, rzeźbiarzy, zespołów.
- 4.6. Promowanie zdrowego stylu życia poprzez sport i rekreację.
- 4.7. Wsparcie usług związanych z oświatą i ochroną zdrowia.
- 4.8. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Podmioty realizujące działania w ramach celu strategicznego 2:

1. Organizacje pozarządowe;
2. Organizacje kościelne;
3. Stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
4. Fundacje i stowarzyszenia;
5. Jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
6. Firmy;
7. Osoby fizyczne;
8. Spółdzielnie socjalne;
9. Samorządy i związki socjalne.

3.1.3. Zasady osiągania głównych celów strategicznych

Aby osiągnąć powodzenie w długofalowym procesie wdrażania Strategii rozwoju gospodarczego i społecznego należy kierować się następującymi pozaekonomicznymi zasadami:

- Główne siły społeczne i polityczne gminy muszą być przekonane o słuszności i celowości realizacji Strategii.
- Cele i założenia Strategii mają charakter apolityczny.
- Pobudzanie aktywności mieszkańców gminy, którzy powinni znać cele Strategii.

- Do realizacji Strategii należy angażować odpowiednio wykwalifikowaną kadrę głównie w dziedzinie pozyskiwania funduszy ze źródeł pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej.

3.1.4. Instytucjonalno-organizacyjne aspekty realizacji Strategii

W realizację Strategii zostaną zaangażowane władze samorządowe gminy, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy oraz mieszkańcy gminy. Korzyści wynikające z osiągnięcia celów strategicznych będą, bowiem udziałem wszystkich.

Aby Strategia osiągnęła zakładane efekty należy czuwać nad:

- ✓ Skutecznym wdrożeniem Strategii,
- ✓ Wyszukiwaniem nowatorskich rozwiązań,
- ✓ Pobudzaniem prorozwojowych inicjatyw społecznych,
- ✓ Pozyskiwaniem środków finansowych na realizację Strategii ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej,
- ✓ Promocją poszczególnych działań realizowanych w ramach Strategii.

3.1.5. Procedury uaktualniania Strategii

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Ojrzeń do roku 2015” precyzuje oczekiwania społeczne w oparciu o bieżącą analizę danych. Przyjęcie założeń na przyszłość jest sprawą niezmiernie trudną w świetle zmieniających się przepisów prawa, jak i rozwiązań organizacyjnych w skali gminy, regionu czy kraju, dlatego aktualizacja Strategii jest ważnym wymogiem aktywnej jej realizacji, umożliwia stwierdzenie, czy realizowana jest ona prawidłowo, a jej założenia nadal są aktualne.

Uaktualniania Strategii powinno polegać na:

- ✓ Stałej kontroli i ocenie zasobów gminy,
- ✓ Badaniu perspektyw rozwoju gminy,
- ✓ Bieżącej kontroli stopnia realizacji Strategii i informacji o efektach podejmowanych działań.
- ✓ Zapisy Strategii mogą być modyfikowane jedynie w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

3.1.6. Ocena skuteczności realizacji Strategii

Oceny skuteczności realizacji Strategii będzie dokonywać zespół koordynujący powołany przez Wójta Gminy Ojrzeń, co najmniej raz na 2 lata. Analiza powinna kończyć się raportem o stopniu zaawansowania realizacji celów Strategii i propozycjami ewentualnego jej uaktualniania. Efektywność działań zawartych w Strategii będzie mierzona głównie w sposób ilościowy (liczba zrealizowanych usług społecznych i liczba osób w nich uczestnicząca) i jakościowy (stopień zadowolenia z jakości usług społecznych i efekty tzn. miękkie realizacji usług społecznych).

Konstrukcja Strategii pozwala na zapewnienie elastyczności jej realizacji, z czego wynika, iż w razie pojawienia się nowych możliwości prawnych, organizacyjnych, ekonomicznych, służących realizacji Strategii, można je wykorzystać przy realizacji Strategii. Dotyczy to również możliwości korzystania z nowych pojawiających się źródeł finansowania.

Kontrola pełnej efektywności realizacji Strategii zostanie przeprowadzona w I kwartale 2016r. Podstawowym kryterium oceny efektywności Strategii będzie stopień realizacji założonych celów o charakterze społecznym. Wynikiem wnikliwej kontroli końcowej powinien być raport, zawierający ocenę Strategii pod kątem realizacji zamierzonych celów oraz poszczególnych zadań, połączony z rachunkiem ekonomicznym. Wnioski zawarte w raporcie posłużą także do ustalenia warunków wyjściowych do opracowania strategii rozwoju gminy na lata następne.

3.1.7. Wskaźniki efektywności stopnia realizacji Strategii

W obszarze polityki społecznej istnieje stosunkowo szeroka gama wskaźników dotyczących badania sfery społecznej za pomocą, których można skutecznie dokonać oceny stopnia realizacji kierunków działań i zadań z nich wynikających zawartych w Strategii, a także dotyczących uaktualnienia diagnozy, która stanowi wiodący czynnik podejmowania określonych działań.

- W obszarze dotyczącym ludności:
  - przyrost naturalny na 1.000 osób,
  - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
  - stopa bezrobocia,
  - liczba bezrobotnych,
  - udział bezrobotnych w poszczególnych kategoriach wiekowych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych,
  - liczba nowych miejsc pracy.
- W obszarze dotyczącym wykształcenia:
  - struktura wykształcenia ludności

Istnieją także instrumenty polityki społecznej, za pomocą, których możemy mierzyć efekty wdrażania Strategii. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu zostanie skorelowany z projektami lub zadaniami, które będą realizowane w ramach Strategii.

3.1.8. Finansowanie założeń Strategii

Do realizacji Strategii niezbędne jest posiadanie środków finansowych. Założenia niniejszej Strategii będą finansowane głównie ze środków pochodzących z budżetu państwa oraz środków własnych gminy. A także, ze źródeł zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej.

1. Finansowanie założeń niniejszej Strategii będzie odbywać się poprzez środki finansowe pochodzące z budżetu państwa i samorządu gminnego.

Dochody budżetu składają się z następujących składników:

- Dotacje na zadania ustawowo zlecone;
- Dotacje celowe na zadania własne;
- Subwencje ogólne;
- Dochody własne:
  - Podatki i opłaty lokalne.
  - Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa.

- Dochody z majątku gminy.
- Odsetki od środków na rachunkach bankowych.
- Pozostałe dochody.

2. Fundusze pochodzące z programów pomocowych głównie poprzez:

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007- 2013.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013
- Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich – Program Integracji Społecznej 2008-2009.
- Samorządowy Instrument Wsparcia Mazowsza.
- Granty instytucji i organizacji pozarządowych.

3.1.9. Harmonogram realizacji Strategii.

Lp.	Zadanie	Termin	Odpowiedzialny za realizację
1.	Opracowanie nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ojrzeń do roku 2015	Lipiec/sierpień 2008r.	Wójt Gminy Ojrzeń
2.	Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ojrzeń do roku 2015	Sierpień 2008r.	Rada Gminy Ojrzeń
3.	Powołanie zespołu koordynującego	Sierpień 2008r.	Wójt Gminy Ojrzeń
4.	Coroczne określenie wielkości funduszy na realizację Strategii	Grudzień 2008-2015r.	Rada Gminy Ojrzeń
5.	Realizacja założeń objętych Strategią – wg oddzielnych planów zadaniowych (programów) opracowywanych i wdrażanych corocznie lub w dłuższej perspektywie czasowej.	Działania ciągle 2008-2015r.	Wójt Gminy Ojrzeń Zespół koordynujący
7.	Dokonywanie okresowych analiz w celu uaktualnienia strategii oraz oceny skuteczności jej realizacji.	Styczeń/luty co najmniej raz na 2 lata w okresie 2009/2015r.	Wójt Gminy Ojrzeń Zespół koordynujący
7.	Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację Strategii ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania. Porównanie wielkości nakładów na realizację Strategii z uzyskanymi efektami.	I kwartał 2016r.	Wójt Gminy Ojrzeń Zespół koordynujący
8.	Przyjęcie raportu z realizacji Strategii i określenie warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Ojrzeń na lata następne.	I kwartał 2016 r.	Rada Gminy Ojrzeń

3.1.10. Zarządzanie i komunikacja społeczna

3.1.10.1. Zarządzanie

Powyższa Strategia jest wyzwaniem zawierającym propozycje przeobrażeń na wielu płaszczyznach. Nieuniknione stają się zmiany w sferze mentalności osób związanych z jej realizacją. Istnieje również potrzeba zwiększenia dynamiki działań aktywnych podejmowanych przez władze gminy.

Realizacja misji strategicznej odbywać się będzie w kierunkach najbardziej efektywnych rozwiązań przy zachowaniu otwartej i permanentnej koordynacji działań. Koordynacja będzie się odbywać zgodnie z metodologią zaprezentowaną poniżej.

1. Cele, jakie należy osiągnąć w obszarze rozwoju społecznego;
2. Innowacyjne przedsięwzięcia na rzecz realizacji wspomnianych celów;
3. Ocena prawidłowości działań i osiągnięć w odniesieniu do założonych celów;
4. Aktualizację i korektę działań ustalonych w strategii z uwzględnieniem nowych przedsięwzięć;
5. Sposoby mierzenia postępu w realizacji przyjętych celów.

Biorąc pod uwagę kilkuletni horyzont czasowy realizacji Strategii oraz złożoność zjawisk społeczno-gospodarczych, założono możliwość modyfikacji zapisów Strategii jednak po uprzednio dokonanej ewaluacji jej realizacji oraz analizie diagnostycznej sytuacji społecznej w gminie.

Strategia będzie pełniła także rolę drogowskazu dla przygotowania planów zadaniowych (szczegółowych programów) służących realizacji celów strategicznych i kierunków działań zawartych w Strategii. W planach zadaniowych (programach) wskazane zostaną także mierniki i sposoby mierzenia efektywności podejmowanych działań. Wskazani zostaną także realizatorzy tych działań oraz źródła ich finansowania. Zadania (programy) te mogą być realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie zadań (projektów) znaczenie będą miały także środki finansowe, które Rada Gminy corocznie będzie przeznaczala na ten cel.

Plany zadaniowe (programy) będą elementami planistycznymi realizacji niniejszej Strategii, dlatego mogą być w razie takiej potrzeby przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, jako załączniki do niniejszej Strategii.

Nad realizacją Strategii będzie czuwał specjalnie powołany do tego celu zespół koordynujący w skład, którego wejdą przedstawiciele władz gminy, radni, działacze społeczni oraz lokalni przedsiębiorcy. Zespół koordynujący

zostanie powołany zarządzeniem wójta, w którym zostaną określone: liczba, skład, kompetencje oraz zakres obowiązków członków.

W tym miejscu należy dodać, iż Strategia okaże się skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego zgromadzą odpowiednie zasoby ludzkie (intelektualne), instytucjonalne i finansowe umożliwiające budowę i realizację planów zadaniowych (programów) zgodnie z przyjętymi w Strategii kierunkami działań.

3.1.10.2. Public relations

Praktyczne prowadzenie działań z zakresu public relations należy do szeroko pojętej dziedziny zarządzania, a służy kształtowaniu opinii publicznej. Filozofia public relations jest bardzo prosta, zakłada ona bowiem, że łatwiej osiąga się wyznaczone cele przy społecznym wsparciu i zrozumieniu niż przy obojętności lub sprzeciwie. Istotę public relations można określić za pomocą kilku kluczowych słów są to: reputacja, odzew społeczny, wiarygodność, zaufanie, harmonia i poszukiwanie wzajemnego zrozumienia opartego na prawdziwej i pełnej informacji.

Zakres działań public relations obejmuje następujące formy: prasową, telewizyjną, radiową, wydawniczą, wystawienniczą, pocztową, spotkania, zwiedzanie, formę upominkową, świadczenia charytatywne oraz sponsoring.

Instrumentami public relations są informacje dla prasy, konferencje prasowe, biuletyny, ulotki, a także środki identyfikacji takie jak znaki graficzne, kolorystyka, hasła.

Jednym ze skutków działań stosowanych w ramach public relations jest powstanie efektu publicity (rozgłosu), który ma bezpośrednio przyczynić się do kreowania wizerunku naszego przedsięwzięcia.

W związku z powyższym dla nadania określonego rozgłosu dla realizacji Strategii będą prowadzone działania z zakresu komunikacji społecznej z wykorzystaniem lokalnych mediów: radio, telewizja, prasa, ale także Internet, sesje rady gminy, spotkania, zebrania, uroczystości gminne, materiały promocyjne, itp. Działania te będą miały na celu zwiększenie jawności życia społecznego poprzez przekazywanie informacji na temat założeń Strategii oraz realizacji zamierzonych działań i osiągniętych rezultatów.

Motto realizacji Strategii

Na zakończenie niniejszego opracowania należy nadmienić, iż realizacja założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń do roku 2015 ma olbrzymie znaczenie zarówno dla władz gminy, jak jej mieszkańców. Pozwala ona spojrzeć szerzej na potrzeby społeczności lokalnej, wynikające z coraz to szybszego rozwoju społeczno-gospodarczego, ale

także pogłębiającej się pauperyzacji społeczności wiejskiej i wynikających z tego zjawiska potrzeb.

A mottem przyświecającym realizacji założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ojrzeń do roku 2015 niech będą te słowa

– *„A wszystko to po to, aby zapewnić mieszkańcom gminy Ojrzeń jak najlepsze warunki do życia codziennego oraz zaspokajania ich aspiracji życiowych, bo nie ma nic wspanialszego w otaczającym nas świecie jak zadowolony człowiek”*.

A N E K S